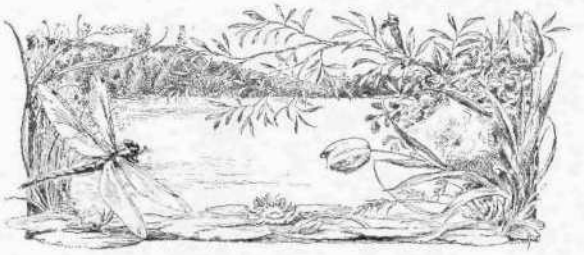

ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΛΩΡΗΣ

Οἱ Φρεγάδες

— Μὲ τὸ πρῶτο ἀνάβλεμμα τοῦ ἡλιοῦ ἐφάνηκαν κ' οἱ τέσσερες φρεγάδες κατάμπροστα στὸν Καβομαλῆ· εἶπεν ὁ Γιαννιὸς ὁ Χούρχουλας, ὁ ἀκούραστος πολυλογᾶς τοῦ «Ἀθῆναι» μας. Ποῦθ' ἐρχόντουσαν, γιὰ ποῦ πήγαιναν, οὔτε ἄκουσε οὔτ' ἔμαθε κανείς. Μὰ πρέπει νὰ ἦταν βασιλικὲς φρεγάδες. Καὶ οἱ τέσσερες, σοῦ λέει, εἶχαν τὸ ἴδιο χτίσιμο· χυτὲς πρύμη-πλώρη. Κ' εἶχαν τῆς ἁρματωσές τους, βασιλικές κ' ἐκεῖνες. Τὰ κατάρτια τους ἀτόφια προύτζινα, ἀπὸ κάτου στὴ σκάτσα ὡς ἀπάνου στὴ γαλέτα. Τῆς ἀντένες τους ὅλες ἀτσαλένιες. Τὰ σχοινιὰ καὶ τὰ ξάρτια ἀπὸ καμηλότριχα καὶ τὰ πανιά τους ὁλομέταξα. Ἂν ρωτήσης γιὰ τῆς κουπαστὲς καὶ τῆς μπαταρίες τους, στὸ σύρμα ἦταν ντυμένες. Κ' εἶχαν στὴν πλώρη γιὰ θαλασσομάχο ἕνα διαμαντοκόλλητο σταυρό, τρόμο τῶν στοιχειῶν καὶ φρίκη τοῦ κυμάτου. Στὴν πρύμη, ἀπάνου στὸ τιμῶνι, εἶχαν τὸ Ἅγιο τὸ Βαγγέλιο καὶ στὸ μεσανὸ κατάρτι ψηλὰ τὴν Παναγιὰ ποῦ ἔλαμπε, προσκυνῶ τὴ χάρη της, σὰν αὐγερινός. Γι' αὐτό, σοῦ λέει, πρέπει νὰ ἦταν βασιλικὲς φρεγάδες, τοῦ δικοῦ μας τοῦ βασιλῆ ποῦ ὥριζε στὴν Πόλη. Μονάχα ἐκείνη ἦταν τότε ἡ κιβωτὸς τῆς Χριστιανοσύνης. Ποιὸς ἠξέρει τί ἀλλόφυλους ἐπήγαιναν πάλι νὰ χτυπήσουν, νὰ στήσουν παντοδύναμο σ' Ἀνατολὴ καὶ Δύση τὸν τίμιο τὸ Σταυρό! . . .

Καὶ ἦταν, μωρὲ μάτια μου, μιὰν αὐγὴ μὰ τί αὐγή; Ἀνοιξάτικη· χαρὰ Θεοῦ! Φύλλο δὲν ἐσειόνταν οὐδὲ πούπουλο. Ἡ θάλασσα πίχτρα· χαρτὶ νὰ γράψης ἀπάνου. Κι' ὁ οὐρανὸς ξάστερος ποῦ πρόσμενες νὰ ἰδῆς καθρεφτισμένα στὸ πρόσωπό του τὰ τριανταφυλλένια νησιὰ καὶ τ' ἀκρογιάλια καὶ δασοφυτρωμένες στερνὲς καταπράσινες. Ἀριστερὰ μεριὰ πὲρ ὄστρια ἐπρόβαλαν στὸν ἀσπρογάλαζον ὁρίζοντα τὰ βουνὰ τῆς Κρήτης· πίσω πὲρ λεβάντε τὰ Δωδεκάνησα ἔδειχναν γαλανὰ τὰ ῥιζοβούνια τους κατ' ἀπὸ τὴν καταχνιὰ ποῦ ἐσύνδενε σὰν πουπουλένιο γιορύρι τὸ ἕνα μὲ τ' ἄλλο ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη καὶ δεξιὰ πὲρ μαίστρο κατέβαιναν ἀλυσίδα χρυσορόδινη τ' ἀκρωτήρια καὶ οἱ κόρφοι τοῦ Μωρηᾶ, ὡς τὸν Καβομαλῆ καὶ τὸ Τσιρίγο. Καὶ καθὼς ἐχτυποῦσεν ὁ ἥλιος ἔβλεπες τῆς στερνὲς νὰ χύνουν χίλιων λογιῶν χρώματα καὶ τῆς καμαρωτὲς φρεγάδες ν' ἀστραποβολοῦν, σὰν πυρκαϊᾶς κολῶνες ἀνάμεσα οὐρανοῦ καὶ θάλασσας.

Οἱ φρεγάδες εἶχαν ὅλα τὰ πανι' ἁπλωμένα. Φλόκοι καὶ κοντραφλόκοι, γάμπιες καὶ παπαφίγκοι καὶ παρουκέτα καὶ τρίγκοι ὅλα ἦταν στὴ θέση τους. Μὰ κρέμουνταν ὅλα κάτου παραλυμένα καὶ μοναχὰ τὰ μπρούλια τους ἀνάδευαν καμμιὰ φορά, σὰν φιδάκια ἕτοιμα νὰ φᾶνε τὰ κεφάλια τους. Οἱ σκότες κρέμουνταν κ' ἐκεῖνες παραλυμένες στὰ χέρια τῶν ναυτῶν ποῦ ἄδικα προσμένουν ν' ἀκούσουν τὸν καπετάνο, νὰ γυρίσουν τὰ πανιὰ πρὸς τὸν ἄνεμο. Κοιμήθηκε ἀπάνου στὸ δοιάκι ὁ τιμονιέρης· ὁ λουκάος στὸ ξάγναντο τῆς πλώρης ψηλὰ κοιμήθηκε κ' ἐκεῖνος, τηρῶντας πάντα τὸν ἴδιο ὁρίζοντα ἐμπρός του. Οἱ καπετάνοι στὰ χρυσᾶ καὶ τὰ βελουδένια ντυμένοι, ξαπλωμένοι σὲ παχὺ ντιβάνι κάτ' ἀπὸ τὴν πρασινορρόδινη τέντα τῆς πρύμης, ἀπὸ τὴ νύστα μόλις ἀγροικοῦνε τὸ λεβέντικο τραγοῦδι ποῦ τοὺς παίζει τ' ὤμορρο σκλαβάκι, ἀπάνου σὲ γλυκόφωνο ταμπουρᾶ. Κάτου στ' ἀμπάρι οἱ σκλάβοι μὲ τὰ μεγάλα τους μαλλιά, τὰ κίτρινά τους πρόσωπα, τοὺς σιδερένιους βραχιόνες τους, μακρυὰ ἀπὸ τὸ ἄγρυπνο βούνευρο τοῦ σκληροῦ φύλακά τους, κοιμήθηκαν κ' ἐκεῖνοι μέσα στῆς βαρειὲς ἀλυσίδες τους ἀπάνω στοὺς σκληροὺς πάγκους. Μὰ ποιὸς λέει πῶς κοιμήθηκαν! Τὰ τυρανισμένα κορμιά τους κοιμήθηκαν, ὄχι ὅμως καὶ οἱ ψυχές τους. Ἐκεῖνες τρέχουν ἄγρυπνες καὶ χαμοπετοῦν περίγυρα στ' ἄσπρα τους σπιτάκια, στοὺς ἀνθισμένους κήπους τους, στῆς θλιμμένες τους γυναῖκες καὶ τ' ἀρφανά τους τὰ παιδιά· στὰ σταφυλοφορτωμένα κλήματα καὶ τὰ γλυκόχυμα βοτάνια, στ' ἀφράτα χώματα καὶ τὰ κρουσταλλένια νερά, στὰ λούλουδα καὶ τὰ πούλουδα τῆς γλυκειᾶς τους τῆς πατρίδας, ποῦ δὲν ἐλπίζουν νὰ τὴν ἰδοῦν παρὰ μόνον στὴν ὑπνοφαντασιά τους! . . . . Μωρὲ λέμε κ' ἐμεῖς πῶς τραβᾶμε τυραννία. Ἐκείνους ν' ἀκούσης γιὰ νὰ εἰπῆς μιὰ φορὰ βάσανα! . . .

Μὰ ἔξαφνα ἐξύπνησαν οἱ μαρινάροι. — Παιδιά, τὴ βάρκα στὴ θάλασσα· φωνάζει ὁ καπετάνος τῆς πρώτης φρεγάδας. Ἀλὰ τὰ χέρια στὰ κουπιά, βγῆτε ἔξω στὰ σπηλάδια, καμακίστε χταπόδια στὰ θαλάμια τους, καλαμῶστε ἀχινούς, συνάχτε καβούρους, ξεκολλῆστε στρείδια — ἀγνὰ ὅ,τι βρῆτε!

Τὸ εἶπε κ' ἔγεινε. Ῥίξαν τὴ βάρκα στὴ θάλασσα τὰ παιδιά· ἀλὰ τὰ χέρια στὰ κουπιά, βγῆκαν ἔξω στὰ σπηλάδια, καμακίζουν χταπόδια στὰ θαλάμια τους, καλαμώνουν ἀχινούς, συνάζουν καβούρους, ξεκολλοῦν στρείδια — ἀγνὰ ὅ,τι βρίσκουν. Μὰ ἕνας μοῦτσος κασιδιάρης καὶ κακομοίρης, ποῦ τὸν εἶχαν γιὰ ψυχικὸ μέσα στὴ φρεγάδα, ξεκόβει ἀπὸ τ' ἄλλα τὰ παιδιά. Οὔτε καμακίζει χταπόδια στὰ θαλάμια τους, οὔτε καλαμώνει ἀχινούς, οὔτε συνάζει καβούρους, οὔτε ξεκολλᾶ στρείδια - ἀγνὰ ὅ,τι βρίσκει. Γυρίζει μονάχα ἀπάνου κάτου στῆς πέτρες τῆς μαυρισμένες καὶ τὰ χορταριασμένα σπηλάδια, σὰν κάτι νὰ ζητῆ. Τ' εἶχε τ' ἔχασε; Τίποτα. Μὰ κάθε ἄνθρωπος, βλέπεις, μικρὸς-μεγάλος, πλούσιος -ρτωχὸς ἔχει καὶ πόν ὁδηγό του. Ἔχεις νὰ κάμης κατιτί; ὁ ὁδηγός σου ἔρχεται καὶ στὸ λέει. Βουλήθηκες νὰ πᾶς τὸ ποῦ; ὁ ὁδηγός σου ἔρχεται καὶ σὲ ξυπνάει. Ἔτσι τόρα καὶ τὸν κασιδιάρη ἀνάγκαζε ὁ

ὁδηγός του νὰ πηγαίνῃ ἀναζητῶντας πρᾶμα ποῦ δὲν ἔχασε.

Στὸ τέλος βλέπει στὸ βράχο μιὰ μεγάλη σπηλιὰ ὁ κασιδιάρης. Βλέπει τὴ σπηλιά, μπαίνει μέσα. Μπαίνει μέσα, τί νὰ ἰδῇ; Τοίχους γδυμνοὺς περίγυρα. Πάει βαθειά· σκοτάδι, πίσα. Αὐτιάζεται καλά· ἀκούει στὸ σκοτάδι τίκ-τάκ, τίκ-τάκ σιγαλὸ σὰν ν' ἀργοστάλαζε νερὸ σ' ἄλλο νερό. Κοντοζυγόνει· ξανοίγει χάμου μία λακούλα ποῦ δέχουνταν τοῦ βράχου τὴ διαμαντένια σταλαγματιά. Τοῦ ἦρθε σὰν δίψα· γονατίζει, πίνει ἀπὸ τὸ νερό· ξεδιψάει. Τοῦ ἦρθε σὰν κάμμα· πέρνει ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ νίβεται. Βγάνει κ' ἕνα ψαράκι ποῦ κῦρε νεκρὸ στῆς πέτρες καὶ τὸ ρίχνει μέσα. Μὰ τὸ ψαράκι ζωντάνεψε μὲ μιᾶς· πηδάει μέσα στὴ λακούλα, σὰν τὸ δελφίνι ὅταν αἰσθάνεται νὰ πλακώνῃ ἡ τρικυμία.— Μπρέ! λέει ὁ κασιδιάρης κάνοντας τὸ σταυρό του. Μὰ τὴν ἴδια ὥρα αἰσθάνεται κι' αὐτὸς τ' ἀρρωστημένο του κορμί ν' ἀναζῇ καὶ νὰ δυναμώνῃ· αἷμα πύρινο κουφοδρομεῖ μέσα του· ψυχὴ μ' ἄλλη ψυχὴ σταυρόνονται στὰ φυλλοκάρδια του· ὀρτὰ ἔκαμε νὰ πετάξῃ στὰ ἐπουράνια· κουράρι ἦταν περιστέρι γένηκε. — Μπρέ! ξαναλέγει· ἔλα Χριστὲ καὶ Παναγιὰ κοντά μου! Τρέχει ἔξω· κράζει τοὺς συντρόφους του. Γυρίζουν ἐκεῖνοι στῆς φωνές, κυττάζουν μ' ἀπορία καὶ σταυροκοπιῶνται. Ἄγγελος εἶνε, ἄνθρωπος εἶνε, δὲν ξέρουν.

— Μωρὲ ποιός ἦσαι σύ; ρωτᾶν.

— Μωρ' ἐγὼ ὁ μοῦτσος, ὁ κασιδιάρης· κουράρι ἤμουν περιστέρι γίνηκα· ὀρτὰ ἔχω νὰ πετάξω στὰ ἐπουράνια.

Τρέχουν ἐκεῖνοι κοντά· τὸν κυτταζοῦν ἀποδῶ, τὸν φέρνουν ἀποκεῖ, τὸν καλογνωρίζουν.

— Μωρὲ ποιός σ' ἔκαμ' ἔτσι;

— Τῶς καὶ τῶς· κῦρα τ' ἀθάνατο νερό.

— Πῶς, μωρέ· ποῦ;

— Μέσα στὴ σπηλιά.

Ἀκοῦν ἐκεῖνοι, ρίχνουν ὅ,τ' εἶχαν στὰ χέρια τους καὶ τρέχουν στὴ σπηλιά. Φτάνουν ἔξ' ἀπ' τὴ σπηλιά, πιάνουν τὴ φιλονικεία.—Ὄχι· ἐγὼ θὰ 'μπῶ πρῶτος—Ὄχι· ἐγώ. Λόγο πρὸς λόγο πιάνονται στὰ χέρια. Πιάνονται στὰ χέρια, τραβοῦν τὰ στυλέτα· μακελοκόβονται. Νὰ τί θὰ εἰπῇ παληόκοσμος. Πηγαίνοντας νὰ βροῦν τὴν ἀθανασία κῦραν ὅλοι τὸ θάνατο ἐμπρὸς στὴν πηγή της!

Ὁ μοῦτσος βλέποντας αὐτὰ πηδάει στ' ὀρθολίθι καὶ βάνει τῆς φωνές. Ἀκοῦν τῆς φωνὲς ἀπ' τῆς φρεγάδες, ρίχνουν τῆς βάρκες στὴ θάλασσα, ἀλλὰ τὰ χέρια στὰ κουπιά, βγαίνουν ἔξω. Μαθαίνουν κ' ἐκεῖνοι τί τρέχει, ρίχνουντ' ὅλοι στὴ σπηλιὰ μὰ ἀντὶ νὰ χωρίσουν πιάνουν τὴ φιλονεικία—Ὄχι· ἐγὼ θὰ μπῶ πρῶτος—Ὄχι· ἐγώ. Λόγο πρὸς λόγο πιάνονται στὰ χέρια. Πιάνονται στὰ χέρια, τραβοῦν τὰ στυλέτα· μακελοκόβονται κ' ἐκεῖνοι.

Ὁ μοῦτσος βλέποντας αὐτὰ πηδάει στ' ὀρθολίθι καὶ βάνει τῆς φωνές. Βάνει τῆς φωνές, ἀκοῦν ἀπὸ τῆς φρεγάδες, ρίχνουν καὶ τῆς ἐπίλοιπες βάρκες στὴ θάλασσα, βάνουν τὸ ἐπίλοιπο τσοῦρμα μέσα καὶ βγαίνουν ἔξω οἱ καπετάνοι. Βγαίνουν ἔξω, ρίχνουντ' ἀποδῶ, τρέχουν ἀποκεῖ, φωνάζουν, βρίζουν, φοβερίζουν· μὰ ποιός τοὺς ἀκούει; Ὅλο τὸ τσοῦρμα πιάστηκε στὰ χέρια. Μανία σκοτωμοῦ κ' αἱμάτου δίψα ἐκυρίευε καθένα ποῦ πλησίαζε σ' ἐκείνη τὴ σπηλιά. Οἱ ναύτες μὲ τὰ στυλέτα τους, θρῆνο ἔκαναν· οἱ σκλάβοι ποῦ δὲν εἶχαν στυλέτα, ἐσήκωναν τῆς βαρειές τους ἁλυσίδες καὶ μὲ τὴν πρώτη ἄνοιγαν τὸν τάφο τοῦ ἐχτροῦ τους. Καὶ ὅσοι δὲν εἶχαν ἁλυσίδες, πέτρες ἐξερρίζωναν· κι' ὅσοι δὲν εἶχαν πέτρες εἶχαν τὰ δόντια καὶ τὰ νύχια τους, ποὺ κατέβαζαν λουρίδες τὸ κρέας. Τὸ αἷμα ἔλαμπε, ρουμπίνι ἀξετίμωτο, στῆς ἄσπρες πλάκες περίγυρα· οἱ σάρκες ἐσπαρτάριζαν, θλιβερὰ κομμάτια, στὰ μαῦρα χώματα· οἱ σκοτωμένοι, κρύος σωρός, ἔφραζαν τὴν ἐμπατὴ τῆς σπηλιᾶς κ' οἱ λαβωμένοι βαρυβογκοῦσαν πονετικὰ στὸν κούριον ἀέρα. Ὡς τόσο ὁ σκοτωμὸς δὲν ἔπαυε. Ἡ δίψα τοῦ αἱμάτου ὅσο πήγαινε κι' ὅλο ἐμεγάλωνε. Ἴδιοι οἱ καπετάνοι ἄρχισαν νὰ αἰσθάνωνται ἕνα ἄραντο χέρι νὰ τοὺς σπρώχνῃ ἀπὸ πίσω μέσα στὸν ὅλεθρον ἐκεῖνο καὶ δύο τρεῖς φορές, ἀστόχαστα ἔφεραν τὸ χέρι στὸ στυλέτο κ' ἐγλυκόσυραν μάλιστα τὴ μισὴ λάμα ἔξω ἀπ' τὸ θηκάρι.

Μὰ ἐκρατήθηκαν — Μωρὲ σκυλιά, τί κάνουμε! εἶπαν καὶ οἱ τέσσερες ἀναμεταξύ τους. Μωρὲ τοῦτη εἶνε θεϊκὴ κατάρα... Σὲ τί ἐκριματίσαμε κ' ἤρθαμε νὰ σφαγοῦμε συνατοί μας ἐδῶ στὸν ἔρημο βράχο!...

Ρίχνουνται μὲ μίας οἱ καπετάνοι στὰ γόνατα· κλαῖνε, μύρονται, σταυροκοπιοῦνται. — Ἀμάν, θέ μου! σῶσε μας ἀπὸ τὸ κακὸ καὶ ταζόμαστε ὅλοι στὴ χάρη σου. Ξεχάνουμε τὸν κόσμο καὶ τὰ καλά του, ἀπαρατοῦμε τῆς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά μας· ἔλεος!

Σὰν ἐτάχτηκαν ἔτσι οἱ καπετάνοι ἀμέσως ἔπαψε τὸ κακό. Μὲ μίας ἐσυνῆρθε τὸ τσοῦρμα. Σὰν νὰ μὴν ἤξεραν πρὶν τί ἔκαναν, τώρα ἔβλεπαν μὲ φρίκη τὸ σκοτωμὸ καὶ τὰ αἵματα ἐμπρός τους. Ἔρριξαν μακρυὰ στὴ θάλασσα τὰ θανατοφόρα ὄργανα, ποῦ πρὶν ἐσφίγγαν στὰ δάχτυλά τους μὲ τόσο πεῖσμα καὶ ἄρχισαν νὰ κλαῖνε ἀπαρηγόρητα τοὺς συντρόφους τους, ποῦ ἐσκότωσαν μὲ τὰ ἴδια τους τὰ χέρια.

Οἱ καπετάνοι ἐπῆραν τότε τὸ μοῦτσο νὰ τοὺς πάῃ στὴ σπηλιὰ νὰ εὕρουν τ' ἀθάνατο νερό. Ἅμα εὕρουν τ' ἀθάνατο νερό, σοῦ λέει, ἀνασταίνουν μὲ μίας τοὺς σκοτωμένους. Πᾶνε μέσα στὴ σπηλιά, ψάχνουν ἀποδῶ, γυρεύουν ἀποκεῖ· σταλιὰ νερό. Μὲ τὸ σκοτωμό, ἀκοῦς, ἐμολεύτικε τ' ἅγιο τὸ νερὸ κ' ἔφυγε· ἐχάθηκε μαζὶ καὶ τὸ ψαράκι. Τώρα τί νὰ κάμουν; βγαίνουν ἔξω οἱ καπετάνοι. Μὰ ὡς ποῦ νὰ ἔβγουν ἔξω ἀκοῦνε ποῦ φρεσκαρίζε τὸ πουνεντογάμπι. Μὲ μιᾶς ζωντανὰ τὰ κύματα ἄρχισαν νὰ δέρνονται ἀνάμεσα στὰ ριζιμιὰ σπηλάδια.

— Τῆς βάρκες, μωρὲ παιδιά! φωνάζουν ἄγρια οἱ καπετάνοι.

Μὰ ὡς ποῦ νὰ τὸ καλοειποῦν, οἱ βάρκες βρίσκουνταν κατρωμένες στὰ δόντια τοῦ βράχου κ' ἐξεροκανίζουνταν ἀργὰ ἀργὰ ἀπ' τὸν ἀφρὸ καὶ τὴν ὁρμὴ τοῦ κυμάτου. Ἀπελπισμένοι πηδᾶνε οἱ καπετάνοι στ' ὀρθολίθι ν' ἀγναντεύουν τῆς φρεγάδες, μὰ ποῦ φρεγάδες. Τ' ἀφρισμένο κῦμα ποῦ ἐρχότουν δυναμωμένο ἀπὸ τοῦ Τσιρίγου τὸ στενὸ καὶ ὁ ἄνεμος, ἄξιοι καὶ οἱ δυὸ καπετάνοι, ἐπόδισαν σύνωρα τὰ καμαρωτὰ πλεούμενα καὶ τοὺς ἔδωσαν δρόμο στ' ἀνοιχτὰ τὰ πέλαγα.

Τότε πιὰ οἱ καπετάνοι ἔπεσαν στὰ γόνατα. Φῶς φανερὰ ἔβλεπαν τώρα πῶς ἦταν θέλημα θεοῦ ν' ἀπομείνουν ἀπάνου στὸ ἔρημο καὶ φοβερὸ ἀκρωτῆρι. Ἀνεβαίνουν ἀμέσως στὰ πλευρά του καὶ χτίζουν ἐκεῖ τὰ εἰκοσιτέσσερα μοναστήρια. Μὰ τ' ἀθάνατο νερὸ ἀπὸ τότε πάει, ἐχάθηκε. Μονάχα δύο φορὲς τὸ χρόνο, στὴν πρώτη Ἀνάσταση καὶ τῆς Σωτῆρος, τὴν ὥρα ποῦ ἀνοίγουν τὰ Ἐπουράνια, ὁ βράχος ρίχνει ἀπὸ μία στάλα στὴ γῆ· μὰ κανεὶς δὲν τὴν εἶδε. Πολλοὶ πηγαίνουν καὶ ξενυχτοῦνε μέσα στὴ σπηλιά. καλόγεροι καὶ λαϊκοί, ἄντρες καὶ γυναῖκες, μὲ τὰ μαντήλια στὰ χέρια καὶ τὰ μάτια κολλημένα στοῦ βράχου τὸ ζηλευτὸ μαστάρι. Μὰ ἄδικα ξενυχτοῦν. Ὁ βράχος τὸ βγάζει κ' ἡ γῆ τὸ ἀναρουφᾶ ἀχόρταγη. Νομίζεις φοβᾶται κι' αὐτὴ ἡ χαραμοφάγα μήπως τ' ἀποχτήσει ὁ μαῦρος ἄνθρωπος καὶ γλυτώσει ἀπὸ τὸ φοβερό της χωνευτῆρι. Καὶ οἱ ξενυχτισμένοι φεύγουν κάθε χρόνο μὲ τὴν ἴδια πίκρα στὴν ψυχή, μὴν ἔχοντας ἄλλη εἰκόνα τῆς ἀθανασίας παρὰ τὰ κάτασπρα κόκκαλα τῶν σκοτωμένων, ποῦ κοίτονται σωρὸς ἀκόμη στὴ μέση τῆς σπηλιᾶς. Ἐγὼ τά εἶδα· κ' ἐγὼ ἄκουσα γιὰ τῆς φρεγάδες τῆς βασιλικές. Ἐκεῖνες μονάχα — ἀκοῦτ' ἐμένα — ἐκεῖνες μονάχα κῦραν τὴν ἀθανασία! Ἀροῦ παράδειραν στ' ἀνοιχτὰ τὰ πέλαγα κατέβηκαν σύγξυλες στοὺς ξανθοὺς ἄμμους τοῦ βυθοῦ. Ἡ μία βρίσκεται στῆς Κρήτης τὰ νερά, ἡ ἄλλη στῆς Ρόδου κ' οἱ ἄλλες ἀνάμεσα στὰ Δωδεκάνησα. Κ' εἶνε ἀκόμη ἴδιες κι' ἀπαράλλαχτες, ὅπως τὴν ἡμέρα ποῦ πρωτοφάνηκαν στὰ νερὰ τοῦ Καβομαλιᾶ. Εἶνε χυτὲς πρύμη-πλώρη· κ' ἔχουν τῆς ἀρματωσές τους βασιλικὲς κ' ἐκεῖνες. Τὰ κατάρτια τους ἀτόφια προύτζινα ἀπὸ κάτου στὴ σκάτσα ὡς ἀπάνου στὴ γαλέτα. Τῆς ἀντένες τους ὅλες ἀτσαλένιες. Τὰ σχοινιὰ καὶ τὰ ξάρτια ἀπὸ καμηλότριχα καὶ τὰ πανιά τους ὁλομέταξα. Ἂν ρωτήσῃς γιὰ τῆς κουπαστὲς καὶ τῆς μπαταρίες τους στὸ σύρμα εἶνε ντυμένες. Κ' ἔχουν στὴν πλώρη γιὰ θαλασσομάχο ἕνα διαμαντοκόλλητο σταυρό, τρόμο τῶν στοιχειῶν καὶ φρίκη τοῦ κυμάτου. Στὴν πρύμη, ἀπάνου στὸ τιμῶνι τὸ ἅγιο τὸ Βαγγέλιο καὶ στὸ μεσανὸ κατάρτι ψηλὰ τὴν Παναγιά, ποῦ λάμπει σὰν αὐγερινός. Κάθε αὐγὴ στὸ πρῶτο ἀνάβλεμμα τοῦ ἡλιοῦ οἱ φρεγάδες ἀστραποβολοῦν, σὰν πυρκαϊᾶς κολῶνες μέσ' στὰ γαλανὰ νερά. Τώρα ψυχὴ δὲν ἔχουν· ἔρμες εἶνε ἀπὸ ναύτες κι' ἀπὸ καπετάνους. Μὰ θὰ ἔρθῃ ὥρα ποῦ ψυχὴ θὰ πάρουν καὶ γοργόνες γοργοκίνητες θὰ μᾶς σύρουν στὰ πατρογονικά μας τὰ Μπουγάζια, στὸ δοξασμένο θρόνο τοῦ ἀναστημένου μας τοῦ Βασιλιᾶ. Ἐκεῖνες μονάχα — ἀκοῦτ' ἐμένα — ἐκεῖνες μονάχα κῦραν τὴν ἀθανασία».

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Η ΡΕΚΛΑΜΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ[1]

Ἐπισκοπῶν τις τὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι γενομένης ῥεκλάμας καὶ βλέπων τὴν τετάρτην σελίδα τῶν ἡμετέρων ἐφημερίδων πλήρη εἰδοποιήσεων παρακινεῖται εἰς τὸ νὰ ἐρωτήσῃ «προήχθη ἄρά γε ἡ ῥεκλάμα ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ ἐκπληροῖ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου καὶ νὰ ἀνταμείβεται καὶ ὁ τύπος ἐξ αὐτῆς;» Φρονῶ ὅτι ἡ ἀπάντησις εἶναι ἀρνητική, καὶ ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο νὰ σᾶς ἀναφέρω ἐκ σημειώσεων ἃς ἔλαβον παρ' αὐτῶν τῶν γραφείων τῶν ἐφημερίδων, ὅτι οἱ ἔμποροί μας ἀποφεύγουν τὴν ῥεκλάμαν. Τὸ μεγαλήτερον ποσὸν σήμερον πληρόνουσιν εἰς τὰς ἐφημερίδας διὰ ῥεκλάμας οἱ κατασκευασταὶ κονιάκ, ἀναλογοῦσι δὲ δι' ἕκαστον αὐτῶν καὶ δι' ἑκάστην τῶν τριῶν μεγάλων μας ἐφημερίδων, Ἐφημερίδα, Ἀκρόπολιν καὶ Ἄστυ (τῆς Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων μοὶ ἐλλείπουσι σημειώσεις καθότι μόλις συνεπλήρωσε τριμηνίαν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως), ἑξακόσιαι περίπου δραχμαὶ ἤτοι χίλιαι ὀκτακόσιαι καὶ διὰ τὰς τρεῖς κατ' ἔτος, ἂν δὲ προσθέσωμεν καὶ τὰ εἰς μικρὰς ἐφημερίδας πληρονόμενα — δισχίλιαι μέχρι δισχιλίων καὶ πεντακοσίων δραχμῶν. Τί εἶναι τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπέναντι τῶν καταβαλλομένων ὑπὸ οἴκων εὐρωπαϊκῶν ἐνταῦθα ἐν Ἑλλάδι; Ὁ Γερμανικὸς ἐξαγωγικὸς συνδεσμος καὶ ἡ Ἀμερικανικὴ Ἑταιρία ῥαπτομηχανῶν Σίγγερ μόνον εἰς τὴν Ἀκρόπολιν κατέβαλον ἀνὰ χιλίας πεντακοσίας δραχμὰς τὸ παρελθὸν ἔτος. Καὶ ὅμως βεβαίως εἰς τὴν ῥεκλάμαν ὀφείλουσι καὶ ὁ Γερμανικὸς σύνδεσμος καὶ ἡ Ἀμερικανικὴ ἑταιρία τὴν ἐπικράτησιν τῶν προϊόντων αὐτῶν. Αἱ ῥαπτομηχαναὶ Σίγγερ σήμερον εἰσήχθησαν καὶ εἰς τὰ μικρότατα χωρία τῆς Ἑλλάδος, τὰ δὲ προϊόντα τοῦ Γερμανικοῦ ἐξαγωγικοῦ συνδέσμου διαδίδονται μετὰ περισσῆς ταχύτητος, καὶ ταῦτα ἐνῷ πλεῖστα εἴδη ἰθαγενοῦς παραγωγῆς, πλεῖσται βιομηχανίαι ἐγχώριοι παραμένουσιν ἄγνωστοι. Οἱ ἡμέτεροι ἔμποροι καὶ βιομήχανοι δὲν ἔλαβον ἔτι ὑπ' ὄψιν ἀρκούντως, ὅτι ἡ ῥεκλάμα καὶ μόνον εἶναι ἐκείνη, ἥτις θὰ διαδώσῃ τὰ εἴδη των καὶ ὅτι σήμερον ἐν Ἑλλάδι ὅπου ὑπάρχουσι τοὐλάχιστον 100,000 ἀναγνῶσται τὴν ἡμέραν, μόνον ὁ τύπος δύναται νὰ τοὺς καταστήσῃ γνωστούς. Ἀνέγνωσά που ὅτι ὁ μέγας κατασκευαστὴς γυναικείων ἐνδυμάτων καὶ ἐν γένει γυναικείων εἰδῶν ἐν Βερολίνῳ Χέρτζοχ, διηγεῖτο εἰς ῥέπορτερ ἐφημερίδος, ὅτι ἐρρόνει ποτὲ ὅτι τὰ ἔξοδα τῶν εἰδοποιήσεων ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ἦσαν περιττά. «Εἰργαζόμην, λέγει, ἐλάχιστα καὶ ἤμην ὑποχρεωμένος ἐκ στενοχωριῶν νὰ κλείσω τὸ κατάστημά μου. Ἀπεφάσισα νὰ δημοσιεύσω εἰδοποιήσεις καὶ ἐξώδευσα τὸ πρῶτον ἔτος χίλια μάρκα καὶ ἔκλεισα τὰ βιβλία μου μὲ κέρδη 30,000 μάρκων. τὰ ἑπόμενα ἔτη ἐξώδευσα δι' εἰδοποιήσεις 30,000 μάρκων, καὶ τὸ κέρδος ἀνέβη εἰς 100,000· καὶ τώρα ἐξοδεύω 400,000 καὶ τὰ κέρδη μου ἀνέρχονται εἰς ἑκατομμύρια. Τὸ παγκόσμιον ὄνομά μου, ἡ φήμη μου, ἡ πίστις μου κατὰ 99 τοῖς ἑκατὸν ὀφείλονται εἰς τὴν ῥεκλάμαν».

1 Τέλος· ἴδε σελ. 113

Κατὰ τὴν τελευταίαν Ὀλυμπιακὴν ἔκθεσιν μετεῖχον τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Β'. τμήματος Ἀθηνῶν, καὶ μετὰ τῶν συναδέλφων μου συμπεριῆλθον τὸ τμῆμα τοῦτο, ἐρευνῶν τὰ τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας καὶ ἐνεργῶν ὅπως οἱ κατασκευασταὶ πέμψωσι τὰ προϊόντα των εἰς τὴν ἔκθεσιν. Ἀνεύρομεν δὲ πολλὰς ἐγχωρίους βιομηχανίας καὶ παρεκινοῦμεν τοὺς κατασκευαστὰς νὰ γνωρίσωσι τὸ ἔργον των διὰ τοῦ τύπου. Δὲν ἠδύναντο νὰ πεισθῶσι καὶ ἠρκοῦντο εἰς τὴν πρὸς τοὺς ἐμπόρους πώλησιν τῶν προϊόντων των, ἅτινα ἔπειτα μετεπωλοῦντο ὡς εὐρωπαϊκά. Ἰδίως ἐνθυμοῦμαι, ἐξέπληξαν ἡμᾶς τὰ εἴδη τῆς λευκοσιδηρικῆς. Κλωβοὶ πτηνῶν μικροὶ καὶ μεγάλοι, λουτρῶνες παντὸς εἴδους, καταιωνητικαὶ μηχαναί, κομψὰ νιπτῆρων δοχεῖα, λύχνοι πετρελαίου ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων καὶ εὐωνοτέρων μέχρι τῶν τελειοτάτων κατασκευάζονται ἐνταῦθα καὶ οὐδεὶς ἔτι τὰ γνωρίζει δι' ἔλλειψιν ῥεκλάμας. Μεταβαίνομεν δὲ πρὸς τοὺς ἐμπόρους καὶ ἀγοράζομεν τὰ εἴδη ταῦτα μὲ ὑπερτίμησιν 30 καὶ 40 %. Ἀλλὰ τοῦτο μόνον; Προχθὲς ἡ ὑπηρεσία τοῦ Συλλόγου εἶχεν ἀνάγκην δεδεμένου εὐρετηρίου καὶ τοιοῦτον δὲν εὑρίσκετο παρὰ τοῖς χαρτοπώλαις. Ἐκ τυχαίας πληροφορίας ἐγένετο γνωστόν, ὅτι ὑπάρχει ἐργοστάσιον κατασκευάζον ἄριστα λογιστικὰ καὶ παντὸς εἴδους δεδεμένα κατάστιχα, εἰς ὃ προσφύγομεν καὶ ἐπετύχομεν τοῦ ποθουμένου. Πόσοι ἀκόμη γινώσκουσι τὸ ἐν Κερκύρᾳ ἄριστον κατάστημα χειροκτροποιίας; Πόσοι τὰ ἐν Ζακύνθῳ σαπωνοποιεῖα τὰ κατασκευάζοντα λαμπρὸν καὶ εὐθηνότατον σάπωνα; Πόσοι τὰ ἐκ ναστοχάρτου δύο καὶ τρία ἐργοστάσια τῶν Ἀθηνῶν; Πόσοι τὰ φλανελλοποιεῖα τῆς Τριπόλεως; Πόσοι ἀκόμη τὰ πλεκτικὰ ἐνταῦθα ἐργοστάσια τὰ κατασκευάζοντα καὶ περιπόδια μάλλινα καὶ βαμβακερά; Πόσοι τὸ ἐν Πάτραις ἐργοστάσιον νυκτερινῶν ἐλλυχνίων; Πόσοι τέλος πάντων τὰ πολλὰ εἴδη τὰ παραγόμενα ἀξιεπαίνως εἰ καὶ μετὰ κόπου ἔτι ἐν τῷ τόπῳ, πωλούμενα δ' ὑπὸ τῶν ἐμπόρων ὡς Εὐρωπαϊκά; Ἐφαρμόζεται βλέπετε ἀκόμη ἡ παλαιὰ μέθοδος τῆς ἀπὸ στόματος εἰς στόμα διαδόσεως τῶν πραγμάτων καὶ οἱ κατασκευασταὶ πωλοῦντες τὸ ἐμπόρευμα ἀρκοῦνται εἰς τὴν σύστασιν καὶ τὸν καλὸν λόγον τῶν φίλων.

Καὶ ὅμως ῥίψατε ἐν βλέμμα ἐπὶ τῶν ξένων ἐφημερίδων καὶ θὰ ἴδητε πῶς διατυμπανίζονται καὶ τὰ μικρότερα τῶν πραγμάτων.

Ἐν τοῖς Fliegende Blätter τῷ γνωστῷ γελοιογραφικῷ γερμανικῷ φύλλῳ δημοσιεύεται καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα εἰκὼν καλλιτεχνική, ἄλλοτε ἄλλη, μετὰ ποιήματος περιτέχνου ἐνίοτε ἢ ἀστείου ἀνεκδότου ἢ ἐλκυστικοῦ διηγηματίου. Καὶ ταῦτα πάντα οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ εἰδοποίησις περὶ τυλορθόρου. Γνωρίζετε πόσον στοιχίζει τὸ ἁπλούστατον ἐκεῖνο καὶ προχειρότατον θεραπευτικὸν τῶν κάλων; Μίαν μάρκαν ἤτοι σήμερον δύο δραχμάς. Καὶ ὁ ἐρευνητὴς τοῦ ἰατρικοῦ, Βαξμοῦθ καὶ Σ^α ἐν τῇ μικρᾷ Γερμανικῇ πόλει Ὄττενσε πληρόνει μόνον εἰς τὸ Fliegende Blätter 1000 φράγκα τὴν ἑβδομάδα διὰ τὴν καταχώρισιν τῆς εἰδοποιήσεώς του, ἤτοι 52000 φράγκα κατ' ἔτος εἰς μόνην αὐτὴν τὴν ἐφημερίδα. Φανταστῆτε λοιπὸν ποίαν κάμνει ἐξόδευσιν διὰ νὰ πληρώνῃ αὐτὸ τὸ ποσὸν καὶ τὴν ἐξόδευσιν αὐτὴν κάμνει χάρις εἰς τὴν ῥεκλάμαν.

Καὶ τοῦτο ἓν τῶν μικροτέρων παραδειγμάτων τῆς εὐρωπαϊκῆς ῥεκλάμας. Ὅταν λάβητε ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ἄγγλος Χόλλοβαϋ ὁ γνωστὸς ἐρευρέτης τῶν χαπίων, ἅτινα ἰατρεύουσι πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, δαπανᾷ σήμερον ἐτησίως ἓν ἑκατομμύριον χρυσῶν φράγκων εἰς εἰδοποιήσεις καὶ ὁ γέρων ἀποθανὼν κατέλιπε περιουσίαν 25 ἑκατομμυρίων φράγκων, τί θὰ εἴπητε; Καὶ ὅμως ἦν ἁπλοῦς καὶ ἄσημος βοηθὸς ἐν φαρμακείῳ ὅτε τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1837 ἐδημοσίευσε τὴν πρώτην αὐτοῦ εἰδοποίησιν. Ἡ εἰδοποίησις προεκάλεσε πελατείαν καὶ ἡ πελατεία αὔξησιν ῥεκλάμας. Ἤδη μετὰ πέντε ἔτη τῷ 1842 ἐξώδευεν 100,000 φράγκα ἐτησίως δι' εἰδοποιήσεις, τῷ 1845 τὸ διπλοῦν, τὸ 1851 400,000, τῷ 1855 600,000 καὶ σήμερον ὡς ἄνω εἶπον τὸ ἑκατομμύριον.

Κρίνω περιττὸν νὰ σᾶς ἀναφέρω ἄλλα ὀνόματα καὶ τὰ τοῦ Χόλλοβαϋ, Βάξμουθ καὶ Χέρτζοχ ἀρκοῦσιν. Ἀλλ' ἵνα λάβητε σαφεστέραν ἰδέαν τῆς ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ῥεκλάμας σᾶς ἀναφέρω τοῦτο· Ὁ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐκδιδόμενος Ἀγγλοαμερικανικὸς Χρόνος μόνον ἐξ εἰδοποιήσεων εἰσέπραξε τῷ 1878 25 ἑκατομμύρια φράγκα, σήμερον δὲ εἰσπράττει περὶ τὰ 60 ἑκατομμύρια. Ὁ Χρόνος τοῦ Λονδίνου μίαν καὶ μόνην ἡμέραν, τὴν 18 Ἰουνίου 1875, κατ' ἀκριβῆ γενομένην καταμέτρησιν εἰσέπραξε 45,000 φράγκων ἐξ 67 στηλῶν εἰδοποιήσεων, ποσὸν δηλ. ἀναλογοῦν πρὸς τὴν ἐτησίαν εἴσπραξιν 15-16 ἑκατομμυρίων φράγκων. Ὁ δὲ Κῆρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης ἔχει καθ' ἑκάστην 150-180 στήλας εἰδοποιήσεων καὶ δύνασθε πλέον νὰ ὑπολογίσητε τὰ εἰσοδήματά του.

Ὁπωσδήποτε ἡ ῥεκλάμα ἐπροχώρησε σήμερον καὶ παρ ἡμῖν ἐν σχέσει πρὸς τὴν πρὸ ἐτῶν ὑπάρχουσαν, καὶ ἐν ταῖς Ἀθηναϊκαῖς ἐφημερίσι βλέπομεν εἰδοποιήσεις οὐχὶ μὲν ὅσας ἔπρεπεν, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἱκανάς. Ὁ τύπος τῶν εἰδοποιήσεων τούτων εἶναι μονότονος καὶ μᾶλλον ἔχει τὸ διηγηματικὸν ὕρος, τὸ ὕρος τῆς ἐξιστορήσεως τοῦ πράγματος ἢ τὸν τύπον ἐκεῖνον τὸν εὐρωπαϊκόν, ὅστις ἀμέσως σᾶς προκαλεῖ τὴν προσοχήν, ὥστε ἀκουσίως φέρεσθε πρὸς τὴν εἰδοποίησιν καὶ τὴν ἀναγινώσκετε. Ἐξ ὅλων τῶν εἰδοποιήσεων τῶν φερομένων εἰς τὴν δ'. στήλην τῶν ἐφημερίδων μας, οὐδεμία σήμερον κινεῖ τὴν περιέργειαν τοῦ ἀναγνώστου. Οὔτε τυπογραφικὴν ἔχουσι φιλοκαλίαν, οὔτε ἐξαιρετικήν τινα σύνθεσιν, εἰκόνες σπανίως συνοδεύουσιν αὐτὰς καὶ αἱ ὀλίγαι ὅσαι ὑπάρχουσι κακότεχνοι· τὰς πλείστας δὲ διέπει ἡ αὐτὴ ξηρὰ μονοτονία. Ἐξαίρεσιν κάμνουσιν αἱ τῆς Ἐφημερίδος ἐν γένει, ἥτις καὶ τὰς πλείστας ἔχει καὶ φροντίζει νὰ διατυπώνῃ αὐτὰς ἐν ποικιλίᾳ. Οὕτως εἰς αὐτὴν ὀφείλονται αἱ καθ' ἑκάστην διάφοροι καὶ τὴν προσοχὴν ἐρελκύουσαι εἰδοποιήσεις τοῦ καταστήματος Σουρμελῆ καὶ Φίλωνος, ὅπερ διαπρέπει ἐν γένει ἐν ταῖς εἰδοποιήσεσιν αὐτοῦ. Ὁμοίως τὸ πιλοπωλεῖον Ἄστυ δημοσιεύει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰδοποιήσεις πεζὰς καὶ

ἐμμέτρους διακρινομένας διὰ τὸ ἰδιόρρυθμον καὶ περίεργον τῆς συνθέσεως. Μία τούτων εἶναι ἡ ἑξῆς κατὰ τὸν γνωστὸν ἦχον τῆς Λύρας τοῦ Γέρω-Νικόλα.

Κρατῶντας ἀπ' τὸ χέρι μιὰ βεντάλια
καὶ κάνοντας ἀέρα στὰ κεφάλια
τρέχει στὰ Φάληρα στὴν Κηφισιὰ
γυρεύοντας ὁ κόσμος τὴν δροσιά.

—

Ἐπῆγε σ' ἐξοχαίς, λαγκάδια, δάση
κ' ἡ ζέστη τὸ κεφάλι του θὰ σπάση,
στοὺς δρόμους, σταῖς πλατείαις περπατεῖ
καὶ τὴν ζητεῖ, τοῦ κάκου τὴν ζητεῖ.

—

Τὴν βρίσκει ἐπὶ τέλους δίχως ἔννοια
φορῶντας στὸ κεφάλι *Πουπουλένια*
καὶ στ' Ἄστυ τρέχουν ὅλοι βιαστικοὶ
π' ἀπέναντ' εἶνε στὴν Πιστωτική.

Ἡ εἰδοποίησις αὕτη μοῦ ὑπενθυμίζει διὰ τὸ ἔμμετρον ἄλλην ὡραίαν ἣν εἶδον ἐν Κερκύρᾳ τοῦ ζυθοπώλου Παπαδοπούλου:

Φογάτσες Παπαδόπουλου
ὁποῦ πουλεῖ τὴν μπίρα
μέσα τους κρύβουν ἀγγλική
ὁλόχρυση μιὰ λίρα.

Μία ἐκ τῶν πλέον πρωτοτύπων εἰδοποιήσεων, ἃς εἶδον εἶναι ἡ ἑξῆς φαρμακοποιοῦ τινος ἐν Κολωνακίῳ ἐνταῦθα:

«Πρὸς τοὺς Κολωνακιώτας·

Εὐχαριστῶ μετ' εὐγνωμοσύνης τοὺς κατοίκους τῆς συνοικίας μας ἐπὶ τῇ διατρανωθείσῃ, τελευταίως συμπαθείᾳ των πρὸς τὸ φαρμακεῖόν μου, ὅπερ θέλει ἐξακολουθήσει ἀνταποκρινόμενον εἰς τὴν εὐγενῆ των ταύτην ἐμπιστοσύνην. Τοὺς εὐχαριστῶ».

Ἡ ἡ ἄλλη αὕτη:

«Πώλησις Φερετροποιείου.

Μέλλων ν' ἀναλάβω ἄλλην ἐργασίαν, πωλῶ τὸ ἀπὸ ὀκταετίας ἱδρυθὲν καὶ λειτουργοῦν μετὰ καλῆς πελατείας κάτωθεν τῆς δημαρχίας φερετροποιεῖόν μου ὡς τοῦτο εὑρίσκεται. Πληροφορίαι παρ' ἐμοῦ ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας».

Ἐκ τῶν πρωτοτύπων κατὰ τὴν σύνθεσιν εἰδοποιήσεων εἶναι ἡ ἑξῆς ἀπαντῶσα ἐν ἐφημερίδι τῆς Κερκύρας.

«Καταρτίσας ὀδοντοϊατρικὴν κλινικὴν ἀσχολοῦμαι εἰδικῶς εἰς τὴν θεραπείαν τῶν ἀσθενειῶν τῶν οὔλων, στερεοποίησιν τῶν κλονιζομένων ὀδόντων, θεραπείαν τῶν τερηδονεμένων, σφράγισιν αὐτῶν ἀποκτόντων δύναμιν ἀνωτέραν τῆς πρὸ τῆς τερηδόνος, καθαρισμοῦ τῶν ὀδόντων ἀποδίδων αὐτοῖς τὴν ἀρχικὴν στιλπνότητα τοῦ μίλτου, συμπληρῶν αὐτὸν διὰ τεχνικοῦ τοιούτου τὸν ἐξαφανισθέντα, κατευναζων τάς τε νευραλγίας ὡς τὸ ἐντερηδωνισμένων ὀδόντων ἄλγος. Διευθετῶν κανονικῶς τοὺς ἀκανονίστους ἀναφυομένους δι' ἀσφαλῶν καὶ ὅλως εἰδικῶν ὀρθοπεδικῶν μέσων. Ἐξάγων τοὺς ὅλως ἀχρήστους δι' ὅλων τῶν ἀναισθητικῶν μέσων. Κατασκευάζων τεχνητοὺς ὀδόντας καὶ ὀδοντοστοιχίας . . . ἐφαρμοζόμενοι ἄνευ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ῥιζῶν».

Ἀλλὰ πάντας ὑπερβαίνει ἡ ἑξῆς δημοσιευθεῖσα κατὰ τὸ 1891 ἐν τῇ Ἐφημερίδι, καὶ ἣν ἀντιγράφω πιστῶς, τόσῳ μᾶλλον ἀξία ἀναγνώσεως ὅσῳ πρόκειται περὶ δημοδιδασκάλου συνιστῶντος τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθὲν ἰδιωτικὸν σχολεῖον. Φέρει δὲ τὸν μετριόφρονα τίτλον Πρόγραμμα:

Τὸ ὑποχρεωτικὸν καθῆκον καὶ ἐν τῷ παρόντι λίαν χαίρει καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θέλει θεωρεῖ ὡς διηνεκὲς σέμνωμα, ὅτι οὐ τὸ πρόπλασμα ἐκ τῆς θερμότητος τῶν ἐλπίδων περὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐδημιουργήθη ἐκ τῶν παραδόσεων καὶ τοῦ πόθου παρὰ τῶν διαφόρων διευθυντῶν τοῦ Διδασκαλείου ἐν τῇ βαλβίδι τῆς ἀπαρχῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἐγὼ δὲ ἐν τῇ ὕσπλειγγι τοῦ ἡμετέρου καθήκοντος εἶμαι κατὰ σύμπτωσιν μικρὸς μέν, ἀλλ' εὐσεβὴς δημοδιδάσκαλος καὶ θερμὸς λάτρις ἐν τῷ ἐπαγγέλματι τούτῳ καὶ εὐχαριστῶ ὑμᾶς φιλόμουσοι γονεῖς καὶ συμπολῖται διὰ τὴν κύρωσιν καὶ ἀποστολὴν τῶν τέκνων σας εἰς τὸ ἄρτι ἀνοιχθὲν ὑφ' ἡμῶν ἰδιοσυντήρητον — δημοτικὸν σχολεῖον ἐν τῇ συνοικίᾳ Χρυσοβιτσιώτικα καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ Χρήστου Χαλαζωνίτου, καὶ εὔχομαι ὅπως αὐτὸ τοῦτο διαφωτίζῃ καὶ διαφυλάττῃ ἡ θεία πρόνοια πρὸς πλήρωσιν τῶν ἡμετέρων πόθων, εὐχόμενος ὅπως τ' ἆθλα ἡμῶν ἐν τῷ σχολείῳ τούτῳ ὦσι ἀπειροπληθεῖ, ὡς λαμπροὶ καὶ ἀπειροπληθεῖς εἶναι οἱ ἀστέρες τῆς πατρίδος ἡμῶν διὰ τοῦ ἡμετέρου ἀγῶνος, ὡς τὸ ἰδεῶδες τῶν πόθων καὶ τῶν παραδόσεων ὧν καὶ πρότερον παρέδιδον.

Ἐν Γαργαλιάνοις τῇ 8 Μαΐου 1891.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ σχολείου

Αἱ ἄλλαι τῶν παντοπωλείων μας, τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων, τῶν ἑστιατορίων μας οὐδὲν ἔχουσι τὸ προσελκῦον καὶ εἰς αὐτὰς ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐπῳδὸς «Σπεύσατε τρέξατε».

Ἁπλοῦν βλέμμα εἰς τὴν δ'. σελίδα τῶν ξένων ἐφημερίδων καὶ μάλιστα τῶν Ἀγγλικῶν καὶ Γερμανικῶν δίδει ἀμέσως ἔννοιαν τῶν εἰδοποιήσεων. Τοιαῦται εἶναι αἱ τοῦ Pears τοῦ συνιστῶντος τοὺς παγκοσμίας φήμης σάπωνάς του, αἵτινες συνοδεύονται ὑπὸ καλλιτεχνικωτάτων εἰκόνων. Ἀνάλογοι εἶναι αἱ ἀλλεπάλληλοι καὶ πάντοτε διάφοροι τῶν μεγάλων ἐν Παρισίοις καταστημάτων Louvre, Bon Marché καὶ Printemps, ἢ ἀκόμη διὰ τὸ ἰδιόρρυθμον αἱ τῶν ἐμπορικῶν οἴκων Petit Saint-Thomas καὶ Pygmalion. Ἔτι δὲ τοῦ Geraudel τοῦ κατασκευαστοῦ τῶν γνωστῶν pastilles διὰ τὸν βῆχα, τῶν μεγάλων κατασκευαστῶν σοκολάτας Menier, Suchard καὶ Van Holden, οὓς σήμερον πειρᾶται τοὐλάχιστον ἐν ταῖς ῥεκλάμαις νὰ καταρρίψῃ ἡ νεωστὶ ὑπὸ Γερμανικοῦ οἴκου ἐπινοηθεῖσα σοκολάτα τοῦ Ἄτλαντος. Τελευταίως ἀκόμη τὸ παγκοσμίου φήμης ἀπολαῦον ἐργοστάσιον κλειδοκυμβάλων Κάψ, ἐξέδοτο νέας ῥεκλάμας ἐν αἷς καὶ ἡ ἐπὶ τῇ δωρεᾷ πρὸς τὸν συνθέτην τῆς Καβαλλερία Ῥουστικάνα Πέτρον Mascagni ἰδιορρύθμου κλειδοκυμβάλου δημοσίευσις τῆς εἰκόνος αὐτοῦ μετ' ἀντιγράφου πιστοῦ τῆς εὐχαριστηρίου αὐτοῦ ἐπιστολῆς. Εἴχομεν τὸ Calodont καὶ ἰδοὺ πρὶν ἔτι προκηρυχθῇ ἐνταῦθα προέκυψε τὸ Sozodont διὰ καλλιτεχνικῶν εἰδοποιήσεων. Ἀλλ' ἡ κυριωτάτη τῶν εὐρωπαϊκῶν εἰδοποιήσεων εἶναι ἡ προχείρος ἔκδοσις νέων ὀνομάτων, ἅτινα ἀποκτῶσι κατόπιν κῦρος εἴτε διὰ τὸ περίεργον τῆς συνθέσεως εἴτε καὶ διὰ τὸ ἀλλόκοτον τοῦ ὀνόματος. Οὕτω σήμερον ἐν Γερμανίᾳ διαφημίζεται ἡ μελάνη ἀντιγραφῆς τοῦ Beyer ἡ φέρουσα τὸ ὄνομα τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἐν Λονδίνῳ καὶ ἁπάσῃ τῇ Ἀγγλίᾳ νέον χωνευτικὸν ἔμβαμμα ὅπερ ἔχει τὸ ἑλληνοφανὲς ὄνομα Πεψαλία.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς διὰ τοῦ τύπου ῥεκλάμας, ἀλλ' ἡ ἀνὰ τὰς ἀγυιὰς δὲν ἔλαβε μέχρι τοῦδε οὐδεμίαν ἐπίδοσιν ἐν Ἑλλάδι. Αἱ εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν τοιχοκολλούμεναι εἰδοποιήσεις εἶναι ὀλι-

γοσταὶ καὶ τοὺς τοίχους κυρίως τῶν οἰκιῶν καλύπτουσι τὰ πένθιμα εἰδοποιητήρια τῶν θανάτων καὶ μνημοσύνων, τὰ θεατρικὰ προγράμματα καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων μεμετρημέναι εἰδοποιήσεις ἐμπορικῶν καταστημάτων ἰδίως δ' ἐκδοτικῶν. Εἰς ταύτας ὁμολογουμένως μεγάλην ὤθησιν ἔδωκε τὸ πιλοπωλεῖον τοῦ κ. Β. Κασδόνη τὸ ὁποῖον ἐτοιχοκόλλησεν ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καλλιτεχνικωτάτας εἰδοποιήσεις. Σήμερον δ' ἐξέχουσι καὶ κατὰ ποικιλίαν συντάξεως καὶ κατὰ τὸ ἰδιόρρυθμον τοῦ τύπου αἱ τοῦ μεγάλου ἐμπορικοῦ καταστήματος τοῦ Ἑρμείου. Αἱ ἄμαξαι αἱ μεταφέρουσαι τὰ διάφορα εἴδη ἐμπορευμάτων εἰς τὰς οἰκίας δὲν ἔχουσί τι τὸ ἰδιάζον πλὴν ἐκείνων τῶν οἰνοποιητικῶν καταστημάτων Γλυκοβρύσεως, Ζάννου καὶ Ῥὼ καὶ Καρβέλλᾶ. Οἱ δὲ λεγόμενοι ἐν Γαλλίᾳ hommes-sandwich πενιχρῶς ἀορῶσι μόνον εἰς θεατρικὰς καὶ καφενείων ὠδικῶν εἰδοποιήσεις.

Καὶ ὅμως ἡ οὕτως ἢ ἄλλως ῥεκλάμα ἀνεπτύχθη ἱκανὴ ἐν Ἑλλάδι, ἀλλ' ὑπάρχει ὑπολανθάνουσα ὡς εἰπεῖν καὶ ὑπὸ ἄλλον τύπον ἐκπληροῖ τὸν προορισμόν της, εἶναι δ' ἡ ῥεκλάμα τῶν ἐνυπογράφων διατριβῶν καὶ εὐχαριστηρίων, δι' ἧς οὐχὶ μόνον τῶν ἰατρῶν αἱ θεραπεῖαι καὶ τῶν χειρουργῶν αἱ ἐγχειρίσεις διατυμπανίζονται ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ ἄλλα κατώτερα καὶ κοινότερα ἐπαγγέλματα διασαλπίζονται καθ' ἑκάστην. Ἰδίως μοὶ διήγειραν τὴν προσοχὴν δύο εἰδοποιήσεις ἡ μὲν πενθοῦντος συζύγου ἡ δὲ πενθοῦντος πατρὸς εὐχαριστούντων τί νομίζετε; τὸν κόσμον τὸν παρευρεθέντα εἰς τὸ μνημόσυνον; τοὺς φίλους τοὺς συγκλαύσαντας μετ' αὐτοῦ; Οὐδὲν τούτων, ἀλλ' ἁπλῶς τὸν ζαχαροπλάστην τὸν κατασκευάσαντα τὸν δίσκον τῶν κολλύβων.

Ἰδοὺ ἡ μία.

«Τελέσας σήμερον τὸ μνημόσυνον διὰ τὸν θάνατον τοῦ προσφιλοῦς μοι υἱοῦ εὐχαριστῶ ἐκ καρδίας τὸν ζαχαροπλάστην κ. . . . διὰ τὸν καλλιτεχνικὸν δίσκον τῶν κολλύβων τὸν ὁποῖον κατεσκεύασε καὶ ὅστις διήγειρε τὴν προσοχὴν ὅλων τῶν παρευρεθέντων. Συνιστῶ δὲ τοῦτον καὶ εἰς τοὺς φίλους καὶ τοὺς παρακαλῶ νὰ τὸν προτιμήσουν εἰς παρομοίας περιστάσεις».

Ἰδοὺ καὶ ἡ ἄλλη.

«Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐτέλεσα ἐν Μεγάροις τὸ μνημόσυνον τῆς μεταστάσης πολυλαύστου συζύγου μου Μαριγοῦς. Τὸν δίσκον τῶν κολλύβων κατεσκεύασε καλλιτεχνικώτατα καὶ ἐφρόντισε νὰ ἀποστείλῃ καλῶς συσκευασμένον διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ὁ ἀμίμητος πλέον καταστὰς κατασκευαστὴς δίσκων καὶ ἀρχαιότατος τῶν ἐν Ἀθήναις ζαχαροπλαστῶν κ. . . Διὸ καὶ ἐκφράζω πρὸς αὐτὸν τὰς ἀπείρους μου εὐχαριστίας».

Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται περὶ νεκρῶν ἑτέρα ῥεκλάμα εἶναι κυρίου τινὸς ἐν τῇ Νέᾳ Ἐρημερίδι, ὅστις παρέστη ἐν τῷ α'. νεκροταφείῳ κατὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν τοῦ νεκροῦ προσφιλοῦς αὐτῷ, ὡς γράφει, προσώπου. Καὶ ἀρχίζει μακρὰ ῥεκλάμα ἐν ᾗ ἐπαινεῖται τὸ καλλιτεχνικὸν τάλαντον ὅπερ κέκτηται ὁ κατασκευάσας τοὺς ἐν τῇ κηδείᾳ στεφάνους καὶ σταυρούς. Καὶ προσθέτει ὅτι ἐν τῇ κατανυκτικωτάτῃ ταύτῃ νεκρωσίμῳ τελετῇ ἧς συμμετέσχεν ὁ ἐκλεκτότερος τῆς πόλεώς μας κόσμος οὐδὲν ἄλλο ἐποιήσατο αἴσθησιν ἢ οἱ σταυροὶ καὶ οἱ στέφανοι, «οἱ παραδείσιοι τῇ ἀληθείᾳ καὶ μετὰ καλλιτεχνικωτάτου ζήλου φιλοπονηθέντες καὶ οἵτινες ἠπάτησαν τοὺς ὀφθαλμοὺς πάντων ἐκλαβόντων αὐτοὺς ὡς ἐκ ψευδῶν ἀνθέων πεποιημένους».

Καὶ ὁ ἀνθοπώλης ὁ τέως ἄγνωστος καὶ ἀληθῶς καλῶς ἐργαζόμενος ἠρκέσθη εἰς τὸν ἔπαινον τοῦ φίλου του καὶ προυτίμησε τὴν τοιαύτην ῥεκλάμαν ἀντὶ τακτικῆς εἰδοποιήσεως δημοσιευομένης ἑκάστοτε καὶ δι' ἧς θὰ ἐγίνετο πλειότερον γνωστός.

Εἰς τὸν κύκλον τῶν εἰδοποιήσεων τούτων ἐπιτρέψατέ μοι νὰ προσθέσω δύο ἑτέρας τὴν μίαν ἐκ τῆς Νέας Ἐρημερίδος, τὴν δ' ἑτέραν ἐκ τῆς Ἐπιθεωρήσεως.

«Ἀπὸ πολλοῦ συχνάζων εἰς τὸ ἀπέναντι τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν, καφενεῖον «ἡ Διεύθυνσις» καὶ εὑρίσκων ἐν αὐτῷ καφὲ λίαν γευστικὸν καὶ μεγίστην καθαριότητα συνιστῶ εἰς τὸ κοινὸν τὸ καφενεῖον τοῦτο εἰς τὸ ὁποῖον προσέτι διετηρήθη ἡ αὐτὴ τιμὴ τῶν 10 λεπτῶν».

Ἡ ἄλλη εἶναι ἀκόμη πλέον ἐμφαντικὴ καὶ ἰδιότροπος.

«Ἀκούσας ἐπαινούμενον τὸ ξενοδοχεῖον ἡ «Κοινὴ Γνώμη» κείμενον κλπ. μετέβην σήμερον μεσημβρίαν ἵνα φάγω ἐν αὐτῷ. Ἔμεινα δὲ τόσον εὐχαριστημένος ἐκ τῆς καθαριότητος καὶ τῆς εὐθηνίας ὥστε συνιστῶ αὐτό. Ἰδίως δὲ μὲ ἔκπληξιν εἶδον τὸ μέγεθος τῶν μερίδων αἱ ὁποῖαι εἶναι τόσον μεγάλαι ὥστε ἐχόρτασα πολὺ καὶ τὸ ἑσπέρας δὲν ἠμπόρεσα νὰ φάγω. Εὗρον λοιπὸν διπλῆν οἰκονομίαν».

Καὶ ὑπογράφεται ὁ γράφων τὰ ἀνωτέρω «Ὁ εὐγνώμων πολίτης».

Τοῦ εἴδους τούτου τῆς ῥεκλάμας ἀηδῶς καὶ κατὰ κόρον ποιοῦνται χρῆσιν τινὲς τῶν ἰατρῶν τῆς πόλεώς μας. Καὶ λέγω ἀηδῶς διότι θεραπεύοντες τινὲς αὐτῶν καὶ νόσους βδελυρὰς ἐκθέτουσιν ἔπειτα διὰ τοῦ τύπου τοὺς ἰαθέντας, ὁμολογοῦντας ἀναιδῶς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα κρύφα, μόνος ὁ ἰατρὸς καὶ αὐτοὶ ἔδει νὰ γνωρίζωσι καὶ φθάνοντας μέχρι τοσαύτης ἀναισθησίας ὥστε νὰ ἐκθέτωσιν, ὡς συνέβη ἐν τινι τελευταίᾳ τοιαύτῃ εἰδοποιήσει καὶ τὰς ἰαθείσας ἀδελφάς των. Ἐν τοῖς τοιούτοις βεβαίως τὸ πταῖσμα εἶναι τῶν ἰατρῶν, οἵτινες ποιούμενοι καταχρῆσιν τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς ἀγαθοπιστίας τῶν θεραπευομένων ἀποσπῶσιν ἀπ' αὐτῶν ἓν πιστοποιητικόν, διὰ νὰ τὸ ῥίψωσι κατόπιν εἰς τὴν δημοσιότητα ἀντὶ τακτικῆς εἰδοποιήσεως δηλούσης τὴν εἰδικότητα τῆς ἰατρικῆς αὐτῶν. Βεβαίως πᾶς τις μετὰ βδελυγμίας ἀποστρέφει τὸ βλέμμα ἀπὸ τὰς ῥεκλάμας ταύτας, πειθόμενος εἰς ποῖον βαθμὸν πλέον διαφθορᾶς ἐρθάσαμεν ὥστε ἐνυπογράφως νὰ ὁμολογῇ πλῆθος ἀναισθήτων ἀνθρώπων ὅσα ὁμολογοῦσι. Μοὶ ἔτυχε δέ ποτε κάτωθι μιᾶς τῶν εἰδοποιήσεων τούτων νὰ ἴδω τὸ ὄνομα δημοδιδασκάλου καὶ διηρώτων τοὺς ἐν τῷ Ὑπουργείῳ μὴ ἡ δημοσίευσις αὕτη καὶ μόνη δὲν ἀρκεῖ ὅπως ἀπολυθῇ ἀμέσως ὁ μὴ αἰσχυνόμενος νὰ θέτῃ τὴν ὑπογραφήν του κάτωθεν τοιαύτης ὁμολογίας πίστεως πρὸς τὸν ἰατρόν του.

Εἰς τὰς ῥεκλάμας ταύτας ἰατρῶν ἀναισθήτων προσθετέαι αἱ ῥεκλάμαι ψευδαγυρτῶν καὶ ἄλλων μετερχομένων τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα, ἀγνοῶ πῶς ἄνευ ἐπιτηρήσεως τῆς ἀρχῆς. Οὕτω γνωστὰ εἶναι τὰ εὐχαριστήρια διαφόρων δῆθεν θεραπευθέντων, εὐχαριστούντων τὴν ἐν Ἀμπελοκήποις ἰάτραιναν ἥτις θεραπεύει πᾶσαν ἀσθένειαν. Γνωστὰ τὰ εὐχαριστήρια πρὸς ἀστυνομικὸν κλητῆρα ἐν ἐνεργείᾳ ἰατρεύοντα τὸν ὕδροπα. Γνωστὰ τὰ εὐχαριστήρια πρὸς ὀπωροπώλην καὶ τυπογράφον ἐντιμοτάτων πολιτῶν πεπεισμένων ἐκ προσκαίρου ἀνακουφίσεως τῶν πόνων, ὅτι ὄντως οἱ προσφιλεῖς αὐτῶν ἐάθησαν ἐξ ἀνιάτων νόσων.

Τὸ νοστιμώτατον ὅμως ἐν ταῖς εἰδοποιήσεσι ταύταις εἶναι ὅτι πολλάκις οἱ ἀγύρται οὗτοι ἕνεκα τῆς ἀνοχῆς τῆς ἀρχῆς δημοσιεύουσιν ἐνυπογράφους ἀγγελίας αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἢ διὰ τῶν πελατῶν των, ἐν αἷς ἀποκηρύττουσι τὰ φάρμακα καὶ τὴν θεραπείαν τῶν ἐπιστημόνων ἰατρῶν ὡς ψευδῆ καὶ βλαπτικήν.

Ἀλλὰ μὴ πολλάκις καὶ γνωστῶν ἐπιστημόνων ἰατρῶν τὰ ὀνόματα δὲν ἀναφαίνονται ἐν ταῖς ἐρημερίσι; Δὲν θέλω νὰ τοὺς καταδικάσω καὶ ἔχω τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι ἡ εὐγνωμοσύνη ἀληθῶς καὶ μόνη παράγει τοὺς ἰαθέντας πρὸς τοῦτο. Εἴς τινας ὅμως τῶν εἰδοποιήσεων δὲν φαίνεται ἀμέτοχος καὶ ὁ ἐξυμνούμενος ἰατρός. Τοὐλάχιστον περὶ τούτου πείθει τὸ τετορνευμένον τῶν φράσεων τοῦ εὐχαριστηρίου, καὶ δὲν δύναμαι νὰ πεισθῶ ὅτι ἀγράμματοι ὡς τὸ πολὺ ἄνθρωποι ὡς ὁ ὑπ' ὄψιν μου ἐν τοῖς Καιροῖς ἐργάτης, δύναται νὰ γράψῃ τὰ ἑξῆς:

«Παθὼν ἐκ λίθου τῆς κύστεως ἐντεθυλακισμένου μάτην κατέφυγον εἰς τόσους ἀσκληπιάδας. Ὅτε πληροφορηθεὶς περὶ τοῦ ἄρτι ἐξ Εὐρώπης ἀφιχθέντος * * ὅστις ἐποιήσατο εἰδικωτάτας σπουδὰς ἐν Βιέννῃ καὶ Παρισίοις παρὰ διαφόροις ἰατροῖς, μετεκαλεσάμην αὐτόν, ὅστις διὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ ἐμβριθείας καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ γνώσεων μὲ ἔσωσε. Διὸ κλ.»

Ἐν ταῖς ῥεκλάμαις ταύταις τῶν ἰατρῶν διακρίνω δύο ἐξαιρετικάς, αἵτινες ὅμως παραδόξως ἀποκηρύττουσι τὴν ῥεκλάμαν. Ἡ μία τούτων ἀναγράφει τὰ ἑξῆς.

«Ἐν σιγῇ χριστιανικῇ ἄνευ ῥεκλαμῶν καὶ ἀγυρτικῶν διατυμπανίσεων, χωρὶς μακρῶν προγραμμάτων καὶ ἐλκυστικῶν προϋποσχέσεων καταρριπτουσῶν τὸ γόητρον ἀληθοῦς ἐπιστήμης διὰ τὸ κενὸν αὐτῶν, τὸ κοῦφον καὶ ἐξεζητημένον, διαχέων ἐξόχως τῆς φιλανθρώπου του ὀσφῦ καὶ περιλάμπουν ἐπιστήμης τὰ νάματα κτλ.»

Καὶ κατωτέρω ὁ ἐναντίος τῆς ῥεκλάμας ἰατρὸς ἀναγράφει διὰ τοῦ πελάτου του.

«Θὰ ἠλεγχόμην ἀχάριστος ἐν ἐμαυτῷ ἐὰν μὴ διὰ Στεντορος φωνῆς καὶ τυρρηνικῆς σάλπιγγος διεσάλπιζον μίαν τοιαύτην ἐπιστημονικὴν ἐξοχότητα.»

Ὁμοία εἶναι καὶ ἡ κατωτέρω.

«Οἱ ἀληθεῖς ἐργάται καὶ σκαπανεῖς τῆς ἐπιστήμης ἀποφεύγουσι τὸν διὰ τῶν ῥεκλαμῶν θόρυβον· τὰς δὲ πολυτίμους καὶ σωστικὰς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα γνώσεις αὐτῶν παρέχουσιν ἀφθόνως καθ' ἑκάστην. Μίαν τοιαύτην πολύτιμον εἰς τὴν οἰκογένειάν μου συνδρομὴν παρέσχεν κτλ.»

Μακρὸς ἐγένετο ὁ λόγος ὁ περὶ ἰατρικῆς ῥεκλάμας. Ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ τὸν κλείσω διὰ τῆς ἑπομένης ἐμμέτρου, ἐν ᾗ ἀναγκάζομαι νὰ ἀναφέρω καὶ τὰ ὀνόματα διὰ νὰ μὴ λείψῃ ἡ ποιητικὴ ἁρμονία τοῦ συνόλου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Τῷ ἰατρῷ Μελιγαλᾶ Σκλήρῃ τῷ Λεωνίδᾳ
Ὅτι μὲ ἐθεράπευσεν, εὐγνωμοσύνην οἶδα,
Πάσχοντα ἐκ νοσήματος σχεδὸν ἀθεραπεύτου,
Ὅ μ' ἔκαμνε νὰ φαίνωμαι ὠχρὸς ἐντὸς καθρέφτου.
Ταχέως μὲ ἀπήλλαξε τῆς νόσου τῆς χρονίας
Ἐκεῖνος ὃς ῥιζίζεται κι' ἐκτὸς τῆς Μεσσηνίας.

Μόνον μὲ παρεδέχθηκεν ὁ ἰατρὸς ὁ Σκλήρης
Ἄλλος οὐδεὶς ἐκ τῶν πολλῶν ποὺ εἶν' ὁ τόπος πλήρης
Ἀπαντες μ' ἀπήλπισαν ἐκτὸς τοῦ Λεωνίδα
Πρὸς τὸν ὁποῖον χρεωστῶ ζωῆς μοῦ τὴν ἐλπίδα.

Ἐν Ἀγριλοβούνῳ τῇ 26 Ἰουλίου 1893.

Ἰωάννης Κ. Πλέτσης.

Συναφὴς πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ῥεκλάμας εἶναι ἡ κοινωνικὴ ῥεκλάμα τὴν ὁποίαν ὁμολογουμένως ἀνέπτυξε καὶ ἐσυστηματοποίησεν ὁ φίλος κ. Ἰωάννης Καμπούρογλος ἐν τοῖς κοινωνικοῖς διαφόροις τῆς ἐρημερίδος αὐτοῦ. Ἡ ἀρχὴ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἀνάγεται εἰς χρόνους παλαιοτέρους καὶ πρῶτος εἰσηγητὴς αὐτῆς ὑπῆρξεν ἡ μέχρις ἐσχάτων ἐκδιδομένη Ταχύπτερος Φήμη. Ἦτο ἡ ἐρημερὶς τοῦ καιροῦ κατὰ τοὺς ἐπὶ Ὄθωνος χρόνους. Μάλιστα ἡ ἰδία ὁμολογεῖ ἀρελῶς ἔν τινι φύλλῳ, οὐκ ἄνευ πικρίας πρὸς ἄλλην συνάδελφον, τὸ πρόγραμμά της:

«Ἡμεῖς πολιτικὰ δὲν ἐγράψαμεν οὔτε γράφομεν. Ἡ βιομηχανία μας περιορίζεται μόνον διὰ νὰ εἰδοποιοῦμεν τὸ κοινὸν ποῖος εἰσέρχεται καὶ ποῖος ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν πόλιν μας, ποῖος στεφανόνεται καὶ ποῖος ἠραβωνίσθη καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀποροῦμεν πῶς ὁ Φίλος τοῦ λαοῦ φθονήσας τὴν μικρὰν ταύτην βιομηχανίαν μας κατεχώρισεν εἰς τὸ πολύτιμον φύλλον του ποῖος ἦλθεν ἀπὸ τὴν Ὑπάτην καὶ ποῖος ἀπὸ τὴν Αἴγιναν».

Καὶ σήμερον μὲν ἀγγέλλονται οἱ τετελεσμένοι ἀρραβῶνες, ἀλλ' ἡ Ταχύπτερος Φήμη προανήγγελλε καὶ τοὺς μέλλοντας νὰ τελεσθῶσιν. Οὕτως ἀπαντῶμεν τὰ ἑξῆς διερευνῶντες τὰ φύλλα αὐτῆς τοῦ 1851 καὶ 1852:

«Κατ' αὐτὰς διαπραγματεύονται: πολλῶν ἀξιεράστων νέων μετὰ θελξικαρδίων δεσποσυνῶν συνοικέσια. Μεταξὺ αὐτῶν τὸ προσεχέστερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον εἶναι τὸ τοῦ κομψοῦ καὶ φιλομούσου κ. Ἀλθέρτου τοῦ ἐμβολιαστοῦ».

Ἡ τὸ ἄλλο:

«Ἐπληροφορήθημεν παρὰ τοῦ κ. Καθεποῦλη ὅτι ὁ κ. Εὐσταθιος Στεφάνου μετέβη εἰς Κάρυστον διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς ἀρραβῶνάς του μετὰ μιᾶς ὡραίας καὶ πλουσίας νέας».

Ἡ τοῦτο ἀκόμη:

«Ἔρθασεν ἐνταῦθα ἀπὸ Πάτρας ὁ χρηστός μας νέος κ. Αἰόλιος, γραμματεὺς τοῦ ἐκεῖ Πρωτοδικείου ἐπὶ σκοπῷ ὡς λέγουν νὰ ἀραβωνισθῇ μετά τινος ἀγνώστου Κυρίας».

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἑξῆς ἀναγγελία ἀραβώνων ἀναμεμιγμένη μετὰ παντοίων ἄλλων εἰδήσεων εἶναι ἀξία ἀναγραφῆς:

«Ἔρθασε κατ' αὐτὰς ἀπὸ τῆς πατρίδος του Ναυπάκτου ὅπου ὑπέγε καὶ διαπραγματεύθη ἀραβῶνα μέ τινα χαριεστάτην νέαν ὁ χρηστὸς νέος κύριος Ἀνδρέας Σκιπίων ἢ Σκουπίτσας. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐκεῖ διατριβῆς του ἴσχυσε διὰ τῆς συνέσεώς του νὰ φέρῃ εἰς ἁρμονίαν τοὺς διαφόρους τοῦ νομοῦ ἀρχάς. Ἐνταῦθα δὲ τὸν ὑπεδέχθησαν εὐμενῶς οἱ φίλοι του. Ἐκεῖθεν δὲ μᾶς ἔφερε καὶ εἰδήσεις ὅτι ὁ φίλος μας Πλαστήρας ὑγιαίνει καὶ μετέβη εἰς Ἀγρίνιον πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ κ. Σκαλτσᾶ».

Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ εἴδησις τῶν ἀραβώνων γνωστοῦ προσώπου ἢ καὶ φίλου τοῦ συντάκτου εἶναι ἀξία λόγου. Ἀλλ' ὡσεὶ μὴ ἤρκουν ταῦτα ἡ Ταχύπτερος Φήμη ἀνήγγελλε καὶ ἁπλῶς τὰ τῆς ὑγείας τῶν φίλων της, καὶ μὴ ἀσθενούντων. Οὕτως ἀναγράφει τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ Ν. Μπίλλερ τοῦ γνωστοῦ εὐφυολόγου δημοσιογράφου καὶ τελωνειακοῦ ὑπαλλήλου, ὅστις κατ' αὐτὰς ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν:

«Ὁ Συντάκτης τῆς Τρακατρούκας Ν. Μπίλλερ παρετηρήθη κατ' αὐτὰς χαίρων ἄκραν ὑγείαν καὶ ζωηρότητα ὀχὶ εὐκαταφρόνητον».

Ἀκόμη:

«Ὁ δικηγόρος κ. Χρηστόπουλος χαίρει ἄκραν ὑγείαν καὶ εὐχαριστεῖ τοὺς προσερχομένους πελάτας του».

Καὶ ἀφοῦ εἰδήσεις ἁπλαῖ περὶ τῆς ὑγείας φίλων ἀνεγράφοντο, πόσον καλὰ εἶχε τὸν τόπον της ἡ ἑξῆς:

«Ὁ κ. Λουκᾶς Πύρρος ἐρχόμενος ἐξ Ἀμαρουσίου ἐφ' ἁμάξης ἔπεσε καθ' ὁδὸν καὶ κατέθραυσε τὴν χεῖρά του. Ἤδη ὅμως εὑρίσκεται εἰς ἀνάρρωσιν καὶ κάθηται ἀπονητὶ εἰς τὸ παράθυρον θεωρῶν τοὺς διαβαίνοντας φίλους».

Ἀλλ' ἐκ τῆς Ταχυπτέρου Φήμης μανθάνομεν καὶ ἄλλας λεπτομερείας περὶ γνωστῶν γνωστοτάτων ἄλλως προσώπων.

Οὕτως ὁ Σωτήριος Βέρροιος ἦν φίλος στενὸς τοῦ συντάκτου τῆς Φήμης καὶ περὶ αὐτοῦ ἔχομεν δύο πληροφορίας τὰς ἑξῆς. Ἡ μία ἀφορᾷ τὸν πώγωνά του:

«Ὁ κ. Βέρροιος ἔκειρε τέλος πάντων τὸν δασύτριχον πώγωνά του καὶ κατ' αὐτὰς ἀναχωρεῖ διὰ Χαλκίδα μετὰ τοῦ χρηστοῦ καὶ γενειοφόρου κ. Α. Καλοῦ».

Ἡ ἄλλη τὸν ψιάθινον πῖλόν του.

«Ὁ κ. Σ. Βέρροιος διακρίνεται ἐφέτος μεταξὺ τῶν σκιαδοφόρων, διότι αὐτὸς μεταξὺ ἄλλων φορεῖ σκιάδιον ἐκ φοίνικος».

Μανθάνομεν καὶ ἄλλα μικρότερα τὸν ἐμβολιασμὸν π. χ.—Οὕτως ἀναγράφεται.

«Ἐμβολιάσθη κατ' αὐτὰς ὁ κ. Ποστολάκας. Ταῦτα πρὸς γνῶσιν τῶν λοιπῶν συνομηλίκων του νεανιῶν».

Ἡ τὸν καθαρισμὸν τῶν ὀδόντων ἄλλων.

«Ἔφθασεν ἐνταῦθα ἐκ Σύρου ὁ τυπογράφος κ. Πολυμέρης ὑγιὴς καὶ εὐτραφής. Τὸ τυπογραφεῖόν του ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του θέλει παύσει ἀπὸ τοῦ νὰ διαχέῃ τὰ φῶτα καὶ τὰς προόδους τοῦ αἰῶνος. Ἡ μετάβασίς του ἔγεινεν ἐνταῦθα ὑπαγορευθεῖσα ἀπὸ τὴν ἀνάγκην μόνην νὰ ἀνταμώσῃ τὸν ὀδοντοϊατρὸν κ. Λεύκοβιτζ διὰ νὰ καθαρίσῃ τοὺς ὀδόντας του, κόσμημα ὡραῖον καὶ ἀναγκαῖον καὶ τὸ ὁποῖον συνιστᾷ πολὺ καὶ νέους καὶ τὸ ὡραῖον φύλον».

Ἡ ἀκόμη καὶ τὰ στελλόμενα δῶρα εἰς ὡρισμένα ἄτομα ὧν βεβαίως μετεῖχεν ὁ ἀγαθὸς Συντάκτης.

«Οἱ τέσσαρες κοῦρκοι ἑνὸς ἀνθηροῦ καὶ χαριεστάτου ἀξιωματικοῦ τῆς φρουρᾶς Ναυπλίου ἀφίχθησαν αἰσίως ἐνταῦθα. Ἐπίσης καὶ ὁ λαγὼς ἑνὸς γηραιοῦ ταγματάρχου».

Καὶ τὰς ἀναχωρήσεις ὁ Συντάκτης τῆς Φήμης ἐποίκιλλε διαφοροτρόπως. Ἰδοὺ συλλήβδην ἀναχωρήσεις διαφόρων, ἐξαγγελλόμεναι διὰ μιᾶς εἰδήσεως.

«Τὴν 15 τοῦ Ἰουνίου ἀνεχώρησαν διὰ Πάτρας μὲ τὸ Αὐστριακὸν πυρόσκαφον οἱ τελειοδίδακτοι τοῦ Δικαίου, ὁ ζωηρὸς κ. Χριστόδουλος Ἀργυρόπουλος, ὁ ἀγέρωχος κ. Κωνστ. Ἀσημακόπουλος, ὁ σκεπτικὸς κ. Ἀριστ. Κασιμάτης, ὁ ψυχρὸς κ. Γεράσ. Κατσαΐτης, ὁ συμπαθητικὸς κ. Γεράσιμος Λομβάρδος καὶ ὁ πτωχὸς τῷ πνεύματι κ. Λεωνίδας Κατζαΐτης».

Ἡ καὶ αὕτη ἀκόμη

«Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου κατῆλθεν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ ἀγέλη νέων θελξικαρδίων δουμελιωτῶν εἰς τῶν ὁποίων καὶ σήμερον ἀκόμη φέρει ἐπὶ τοῦ προσώπου του σημεῖα λύπης ἀνεκφράστου».

Πολλὰ εἶχον νὰ ἀναγράψω ἐκ τῆς κοινωνικῆς ῥεκλάμας τῆς Φήμης, ἀλλὰ πρέπει νὰ σπεύσω διότι ὁ καιρὸς ἐπείγει καὶ τὸ ἀνάγνωσμα παρατεινόμενον ἤθελε σᾶς κουράσει. Τελειόνω λοιπὸν μὲ τὰ δύο ταῦτα ἄξια ὄντως ἀναγραφῆς.

«Διήγειρε τὴν κοινὴν εὐχαρίστησιν ὁ κ. ταγματάρχης Λάμπρος Γούσης, ἀπαντήσας ἀξιοπρεπῶς καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὸν κ. Δ. Σ. . .»

«Ὁ φοιτητὴς τῆς Ἰατρικῆς ἐλθὼν εἰς ῥῆξιν μετὰ τῆς ἐρωμένης του εὑρίσκεται ἤδη εἰς πλήρη ἁρμονίαν μετ' αὐτῆς».

Ὁ κ. Καμπούρογλος ἀναπτύξας τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ῥεκλάμας προήχθη ἐξ ἄλλης ἰδέας, χειριζόμενος δὲ μετὰ χάριτος τὸν κάλαμον παρήγαγεν ἀληθῶς πρωτότυπα ἐν τῇ συντομίᾳ των καὶ τῇ συνθέσει διαφοράκια. Ὁ κ. Καμπούρογλος πληροῖ ἐν τούτῳ ἀνάγκην τῆς κοινωνίας ἥτις ἐπιθυμεῖ καὶ θέλει τὴν τοιαύτην ῥεκλάμαν, πάντες δὲ τῷ τὴν ἐπιβάλλομεν. Οὕτω συνάγει μετ' ἐπιμελείας πάσας τὰς κοινωνικὰς εἰδήσεις τῆς τε πρωτευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἔχων καὶ τοῦτο ὑπ' ὄψιν, ὅτι ὅστις εἶδεν ἅπαξ μνημονευόμενον ἐπ' ἀγαθῷ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῇ ἐφημερίδι, ἀγαπᾷ αὐτὴν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τὴν ἀναγινώσκῃ. Ὁ κ. Καμπούρογλος οὕτως ἔπλασεν ἐν τῇ ἐφημερίδι αὐτοῦ ἰδιαιτέραν στήλην ἔχουσαν τύπον ἰδιάζοντα ἀληθῶς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ. Ἀνεξαρτήτως τῶν κατατρωγόντων ἡμᾶς πολιτικῶν παθῶν, ἀνεξαρτήτως καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπ' ἐσχάτων ἐγκαινισθείσης φιλολογικῆς καὶ γλωσσικῆς συζητήσεως, τὰ κοινωνικὰ αὐτοῦ διάφορα εἶνε τόπος οὐδέτερος, ἐν ᾧ ἀδελφωμένοι φέρονται πάντες. Ὁ κ. Καμπούρογλος δὲν ἐξετάζει τί φρονεῖ καὶ εἰς ποῖον ἀνήκει ὁ Α. ἢ ὁ Β. Ἐν τῇ στήλῃ τῶν κοινωνικῶν του διαφόρων πάντες εἶναι φίλοι καὶ ἐπειδὴ εἶναι φίλοι πρέπει ἐκεῖ νὰ ἀναγραφῶσι πάντα τὰ εἰς αὐτοὺς ἀναφερόμενα.

Οὕτως ὁ μέλλων ἱστορικός, ἂν ἱστορία πρόκειται νὰ γραφῇ μετὰ ἔτη τῶν πτωχῶν μας χρόνων, ἀναδιφῶν τοὺς τόμους τῆς Νέας δύναται νὰ παρακολουθήσῃ τοὺς μέλλοντας μεγάλους ἡμῶν ἄνδρας καθ' ὅλας αὐτῶν τὰς φάσεις. Θὰ τοὺς εὕρῃ γεννωμένους ἀκριβῶς μὲ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν, πολλάκις δὲ θὰ μάθῃ καὶ ἂν ἦσαν προϊὸν δυστοκίας τοὺς ἐπιστατήσαντας ἰατροὺς καὶ τὴν ἀναδεξαμένην τὸν μέλλοντα πρωθυπουργὸν μαῖαν. Θὰ ἀναγνώσῃ τὴν βάπτισιν αὐτῶν, ποῦ καὶ ὑπό τίνων ἐγένετο, τίνες παρέστησαν καὶ τί παρετέθη εἰς αὐτούς, Καμπανίτης ἢ ζῦθος, ἐν τῇ πόλει ἢ ἐν τῇ ἐξοχῇ καὶ ἂν ἐχόρευσαν ἢ ἁπλῶς ηὐχήθησαν ἐν στενῷ ἢ εὐρεῖ κύκλῳ. Μέχρι τῆς ἡλικίας καθ' ἣν θὰ εἰσέλθῃ ὁ μέλλων ἀνὴρ εἰς τὸ σχολεῖον θὰ παρέλθωσιν ἓξ ἢ ἑπτὰ ἔτη, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ θὰ ἀνεύρῃ ὁ ἱστοριοδίφης τὸν ἥρωα αὐτοῦ, ἂν ἀνασκαλεύσῃ τὴν ἐπέτειον τοῦ ἁγίου του ἡμέραν. Ἐκεῖ θὰ ἴδῃ ὅτι ὁ μικρὸς τάδε ἑορτάζει πρὸς χαρὰν τῶν γονέων του τὴν πρώτην ἑορτήν του. Τὸ ἀκόλουθον ἔτος μεταβάλλεται εἰς χαριεστατον, τὸ τρίτον εἰς εὐρυᾶ, τὸ τέταρτον εἰς εὐρυέστατον καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἔχομεν κατόπιν τὰς ἐξετάσεις του καὶ τὸν προβιβασμὸν ἀπὸ τῆς α'. εἰς τὴν β'. καὶ ἀπὸ τῆς β'. εἰς τὴν γ'. τοῦ δημοτικοῦ. Εἰς τὸ ἀναμεταξὺ διεκρίθη ἀπαγγείλας εἰς τὰς ἐξετάσεις, χειροκροτούντων ἁπάντων τῶν παρισταμένων, τὴν Γρηᾶ μὲ τὸ Καλάμι, ἢ διδάξας σκηνὴν ἐκ τῶν παιδικῶν διαλόγων τοῦ Κουρτίδου μετὰ τοῦ δεῖνα συμμαθητοῦ του. Καὶ ἐπέρχεται πλέον ἡ κατάταξίς του εἰς τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον τοῦ ὁποίου τὰς τάξεις διέρχεται προβιβαζόμενος μετ' ἐπαίνων. Πολλάκις συμπίπτει νὰ μὴ προβιβασθῇ, ἀλλ' ὅμως εὑρίσκονται καὶ διὰ τὸν τοιοῦτον δύο ἀγαθαὶ λέξεις, ὅτι δηλ. διεκρίθη καίτοι κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἔτους ἀσθένεια βαρεῖα τὸν ἔπληξεν. Ἀλλ' ὅμως κοινῇ ἀποφάσει θὰ μείνῃ ἐν ἀκόμῃ ἔτος ἵνα τελειοποιηθῇ καὶ τὰ τοιαῦτα. Τοῦ Γυμνασίου αἱ σπουδαὶ διέρχονται σοβαρώτεραι καὶ ἔπειτα τὸ παιδίον γίνεται νεανίας. Οἱ περὶ τὰ γράμματα ἐπαινοῦσι δὲν τὸν ἐνθουσιάζουσι καὶ πολὺ καὶ δὲν εἶναι καὶ εὔκολον νὰ ἀποκτηθῶσιν. Ὑπάρχει ἄλλος τρόπος ἐπαίνου· ὁ νεανίας προσεκολλήθη εἴς τινα ποδηλατικὸν σύλλογον ἢ ἄλλον μαθητικόν, ἐγένετο ἀντιπρόεδρος αὐτοῦ ἢ γραμματεύς, ποιεῖται ἐκδρομάς, ἀριστεύει εἰς τοὺς ἐν Κηρισιᾷ ἢ Φαλήρῳ ἀγῶνας, ἀναγινώσκει ποίημα ἢ διατριβὴν ἐν τῇ α'. ἢ β'. δημοτικῇ σχολῇ ἔνθα συνεδριάζει ὁ Σύλλογος, συμπαρισταμένου καὶ πλήθους ἐκλεκτοῦ καὶ τὰ ἑξῆς καὶ τὰ ἑξῆς. Τέλος ἢ οὕτως ἢ ἄλλως λαμβάνει τὸ ἀπολυτήριον αὐτοῦ καὶ γίνεται ἀκαδημαϊκὸς πολίτης. Ἀποθέωσις! Ἡ χαρὰ τῶν γονέων, ἡ συγκίνησις τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων, γράφονται καὶ ἀναγράφονται καὶ νέον ἤδη στάδιον ῥεκλάμας ἀνοίγεται καὶ ὁ μέλλων βιογράφος ἀποκάμνει πλέον συγκομίζων περισσὴν τὴν ὕλην. Ὁ φοιτητικὸς βίος, λογίδρια πρὸς ἐπιδοκιμασίαν ἢ ἀποδοκιμασίαν καθηγητοῦ, μέλος ἐπιτροπῆς ἵνα παραστῇ πρὸ τοῦ Ὑπουργοῦ πρὸς εἰσαγωγὴν ἢ κατάργησιν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ μαθήματος, λόγοι σπουδαιότεροι ἐν συλλαλητηρίοις ἵνα εἰσέλθῃ ἡ πολιτεία εἰς τὴν κανονικὴν τροχιὰν της, ἀφ' ἧς ὁ Πρωθυπουργὸς ἢ ἡ Βουλὴ τὴν ἐξήγαγον, λόγοι ἐπικήδειοι εἰς τὸν θάνατον τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ συμφοιτητοῦ, λόγοι πανηγυρικοὶ διὰ τὴν εἰς Ἀθήνας ἄφιξιν τῶν Κινέζων φοιτητῶν, ἀπέλευσις εἰς χώρας ξένας ὅπου ἑορταὶ πανεπιστημιακαί, πρόσληψις ὡς βοηθοῦ ἢ παρασκευαστοῦ ὑπὸ καθηγητοῦ, ἔτι συμμετοχὴ εἰς Φιλαρμονικὰς ἑταιρίας καὶ λαμπρὰ ἐπίδειξις τοῦ καλλιτεχνικοῦ αὐτοῦ ταλάντου ἐν συναυλίαις δημοσίαις, ἀνάμιξις εἰς φοιτητικοὺς συλλόγους διαλυομένους καὶ ἀνασυνισταμένους, ἡ ἐπίσημος αὐτοῦ εἴσοδος εἰς τὸν κόσμον εἴτε ἐν τῷ χορῷ τοῦ Παρνασσοῦ, εἴτε ἐν συγγενικῇ οἰκογενείᾳ, ἔνθα τὸ πρῶτον καὶ ἐφόρεσε φράκον πρὸς χαρὰν τῶν γονέων καὶ τέλος αἱ ἐξετάσεις αὐτοῦ, ἐν αἷς λαμβάνει πάντοτε ἄριστα καὶ τὸ ὀλιγώτερον λίαν καλῶς, ὡς νὰ μὴ ἐδίδοντο ποτὲ κατώτεροι ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ βαθμοί. Οἱ φίλοι συγχαίρουσιν αὐτόν, ἡ πατρὶς ἀγάλλεται καὶ οἱ εὐτυχεῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις γονεῖς στέλλουσιν ἄδρον τὸ χρῆμα. Τέλος ἡ μετάβασις εἰς τὴν Ἑσπερίαν· εἰς τὸν σταθμὸν παρέστησαν οἱ γονεῖς, οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι, τινὲς συνώδευσαν αὐτὸν καὶ μέχρι Πατρῶν ἀπεκδεχόμενοι τὰ βέλτιστα παρὰ τοῦ νεαροῦ λογίου. Κατετάχθη ἔξω εἰς τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα σχολὴν καὶ ἐν διαγωνισμῷ τόσων ξένων ἠρίστευσεν αὐτὸς ὁ Ἕλλην. Καὶ ἐγένετο γνωστὸς καὶ εἰς τοὺς ξένους καὶ διεκρίθη κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ Γαμβέτα κρατῶν αὐτὸς ἐξ ὅλων τὸν στέφανον τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐμονομάχησε χάριν τῆς τιμῆς τῆς Ἑλλάδος πάντοτε, λαβὼν σπαθισμὸν ἐπὶ τοῦ πίλου του, ὅστις παρ' ὀλίγον θὰ τοῦ συνέτριβε καὶ τὴν κεφαλήν, καὶ ἐγένετο καὶ ἐκεῖ πρόεδρος δὲν ἐνθυμοῦμαι τίνος σωματείου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐφημερὶς δημοσιεύει καὶ τὴν εἰκόνα του. Καὶ τέλος ἂν δημοσιεύσῃ καὶ ἐκεῖ ἐναίσιμον διατριβήν, ταῦτα καὶ ταῦτα ἔγραψεν ὁ «Μικρὸς Ταχυδρόμος» τοῦ Μομπελλιὲ ἡ «Αἱ Νέαι Εἰδήσεις» τῆς Ἰένας ὑπὲρ τῆς πραγματείας τοῦ σοροῦ ξένου. Καὶ ἐπανέρχεται πάλιν δικηγόρος ἢ ἰατρὸς τέλειος καὶ ἡ Πατρὶς ἀπέκτησεν ἐξοχον ἐπιστήμονα καὶ τὰ μετὰ ταῦτα πλέον μεταβαίνουσιν εἰς τὸν κύκλον τῆς τακτικῆς ῥεκλάμας περὶ ἧς ἄρτι ὡμίλησα.

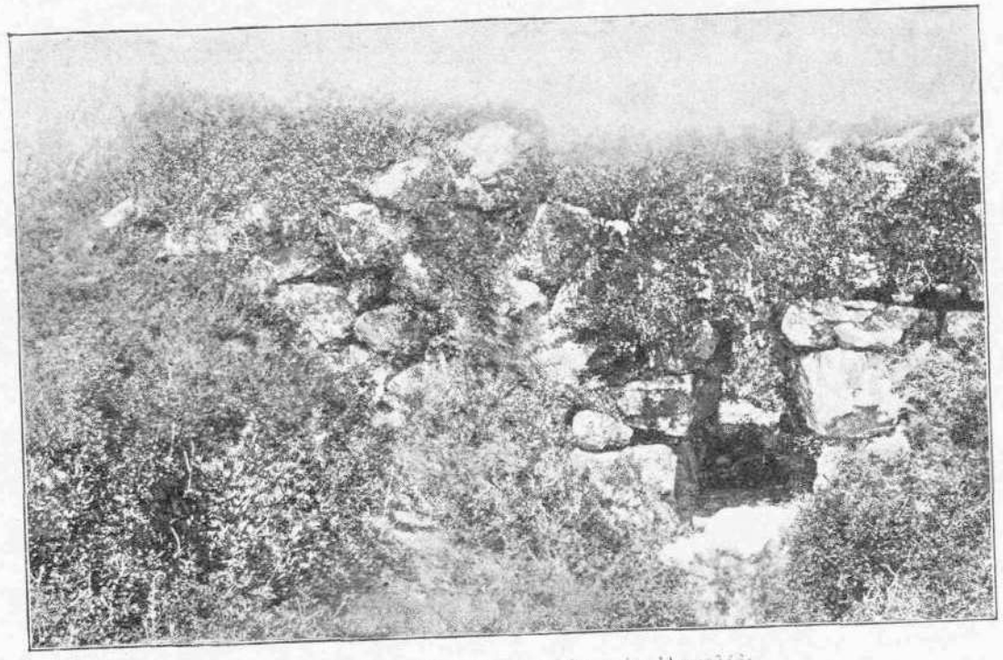

Ἐρείπια προϊστορικῆς γεφύρας ἐν Ἀργολίδι

Ἰδοὺ ἐν ἀτελεστάτῃ σκιαγραφίᾳ ἡ πορεία τοῦ νέου Ἕλληνος ἐκ τῶν μικρῶν κοινωνικῶν διαφόρων τῆς Νέας Ἐφημερίδος. Ἂν εἰς ταῦτα προσθέσητε τὰς ἀρίξεις καὶ ἀναχωρήσεις, τοὺς χοροὺς καὶ τὰ γεύματα, τοὺς θανάτους καὶ τὰς κηδείας, τὰς συναναστροφὰς καὶ τὰς συναθροίσεις θὰ ἔχητε σύνολον φωτεινὸν τοῦ σημερινοῦ ἡμῶν κοινωνικοῦ βίου, ὃν αὐτὴ ἡ κοινωνία ἐπιβάλλει τῷ φίλῳ κ. Καμπούρογλω.

Ἤθελε μακρὰν μὲ παρασύρει ὁ λόγος ἂν ἐκτὸς τῆς κοινωνικῆς ῥεκλάμας, ἣν ἀνέπτυξα ἀνωτέρω προέβαινον εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ πολιτικῆς ῥεκλάμας. Ἡ τελευταία ἐκδηλοῦται πολλαχῶς διὰ τῶν δημοσιευομένων λόγων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐν τῇ Βουλῇ, δι' ἀναπτύξεως ἐπερωτήσεων πολλάκις μὴ ἀκουομένων, διὰ τηλεγραφημάτων ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ πρὸς τὰς ἐπαρχίας ἐπὶ ἀφορμαῖς μυρίαις.

Ἡ δὲ ἄλλη, ἡ ἐπιστημονικὴ προσέλαβε τελευταίως ἐπικινδύνους διαστάσεις. Ἄλλοτε ὑπέβοσκεν ὑπὸ τὸν τύπον βιβλιογραφιῶν γραφομένων ὑπὸ τῶν ἰδίων συγγραφέων τῶν βιβλίων, σήμερον ἐξερράγη φανερὰ εἴτε ὑπὸ τὸν τύπον συνεντεύξεων γραφομένων ὑπ' αὐτῶν τῶν ὑμνουμένων, εἴτε ὑπὸ τὸν τύπον ἄρθρων μακρῶν ἐν ταῖς στήλαις οὐχὶ πασῶν, τὸ λέγω πρὸς τιμήν των, τῶν ἐφημερίδων. Καὶ δυστυχῶς ἐπ' ἐσχάτων ἀνεπέτασαν τὴν σημαίαν τῆς τοιαύτης ἀηδοῦς ῥεκλάμας αἱ σεμνόταται καὶ θετικώταται τῶν ἐπιστημῶν. Ὡς δ' ἔλεγεν εἷς τῶν εὑρυεστέρων ἡμῶν λογίων ἂν ἐπεκαθῆ κατ' ἀναλογίαν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ῥεκλάμας καὶ ἐπὶ τὰς τέχνας καὶ τὴν βιομηχανίαν δὲν θὰ ἔχωμεν πλέον ἐφημερίδας ἱκανὰς διὰ νὰ τὰς δημοσιεύσωσιν.

Ἀλλὰ δὲν προχωρῶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου διότι λυποῦμαι βλέπων πραγματικῶς παρεκτρεπομένους ἐπιστήμονας νεαρούς, ἀφ' ὧν ἄλλοῖα ἀνέμενεν ὁ ἐπιστημονικὸς ἡμῶν κόσμος.

Ἀλλ' ἂν λύπη καταλαμβάνει πάντα διὰ τὴν παρεκτροπὴν ταύτην τῶν ἐπιστημόνων, τί δύναταί τις νὰ εἴπῃ περὶ τῆς πρὸς ῥεκλάμας τάσεως τῶν δημοσίων λειτουργῶν; Ἡ ἐκπλήρωσις καὶ μόνη τοῦ καθήκοντος, ἐφ' ᾧ ὡρκίσθησαν οὗτοι καὶ δι' ἣν ἀμείβονται ὑπὸ τῆς πολιτείας θεωρεῖται σήμερον πλέον ὡς ἔκτακτόν τι, καὶ οὕτως ἀναγινώσκομεν καθ' ἑκάστην ἐπαίνους ἀηδεῖς ἀπὸ τοῦ χωροφύλακος ἢ τοῦ ἀστυφύλακος τοῦ συλλαβόντος τὸν λωποδύτην μέχρι τοῦ νομάρχου τοῦ ἐξελθόντος εἰς ἐπιθεώρησιν, ἀπὸ τοῦ γραφέως τοῦ εὐχαριστοῦντος ἐν τῇ Ἐφορείᾳ τοὺς προσερχομένους πολίτας μέχρι τοῦ τμηματάρχου τοῦ μένοντος μέχρι προκεχωρημένης ὥρας εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἀπὸ τοῦ διδάσκοντος τοὺς παῖδας τοῦ δημοτικοῦ διδασκάλου μέχρι τοῦ ἀσκοῦντος τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς πολίτας καθηγητοῦ. Καὶ περιγράφονται πλέον καὶ αὐτοὶ οἱ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἁπλοῖ περίπατοι καὶ αἱ μέχρι Φαλήρου ἐκδρομαὶ καὶ τὸ κακὸν προυχώρησε μέχρι τοῦ ἀποσπελάστου καὶ ἱεροῦ τῆς Θέμιδος βωμοῦ. Καὶ χάριν αὐτοῦ, χάριν ὀλίγου λιβανωτοῦ παραδίδονται τὰ μυστικὰ τοῦ κράτους καὶ ἀνοίγονται αἱ κρύφιοι τῆς ἀνακρίσεως βίβλοι, ἀδιάφορον ἂν προέρχωνται ἀνυπολόγιστοι ζημίαι.

Θὰ ἦτο τὸ θέμα ἀνεξάντλητον ἂν ὡμίλουν ἀκόμη καὶ περὶ τῆς θεατρικῆς ῥεκλάμας, καὶ διὰ τοῦτο τελειόνω μὲ τὸ τελευταῖον εἶδος τῆς ῥεκλάμας τῶν ἐπιγραφῶν τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων. Διότι ῥεκλάμα εἶναι καὶ τοῦτο καὶ ῥεκλάμα ζωντανὴ καὶ λαλοῦσα, ἥτις ἕλκει ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος τὴν καταγωγήν. Καὶ οἱ μὲν ἀρχαῖοι εἶχον συνηθέστερα ἀντὶ τῶν ἐπιγραφῶν τὰ σύμβολα, ἐν Πομπηΐᾳ δὲ ἀπαντῶσι παντοῖαι παραστάσεις ὡς ἡ τοῦ καπήλου τοῦ ἔχοντος πρὸ τοῦ καταστήματος Βάκχον χύνοντα ἐξ ἀσκοῦ οἶνον εἰς ἀγγεῖον, ἢ τοῦ οἰνοπώλου τοῦ ἔχοντος ἐν ἀναγλύφῳ παραστάσεις δύο Φρύγας κρατοῦντας ἀνηρτημένον ἀπὸ ξύλου φερομένου ἐπ' ὤμων πελωρίαν λήκυθον οἴνου. Σήμερον δ' ὑπάρχουσι συμβολικαὶ παραστάσεις πρὸ τῶν καταστημάτων, ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ὀλίγον εἶναι διαδεδομέναι, αἱ δ' ἐπιγραφαὶ τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων, ξενοδοχείων καὶ αἱ τοιαῦται ἐν γένει ὁμοιάζουσι καὶ αὐταὶ τὰς ἐν ταῖς ἐφημερίσι δημοσιευομένας. Μονότονοι, πενιχραὶ τὸ πλεῖστον, ἄνευ καλαισθησίας, πολλάκις μὲ μεγάλην δόσιν ἰνδικοῦ ἢ μέλανος χρώματος, καταστρέφουσι τοὺς τοίχους καὶ τὰ μάρμαρα τῶν οἰκοδομῶν, δὲν ἔχουσι δὲ νὰ ἐπιδείξωσι τὸν ἰδιάζοντα ἐκεῖνον τύπον τῶν ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς πόλεσιν, ἔστω καὶ τετάρτης τάξεως. Ἔπειτα ἐκείνη ἡ μανία τῆς Γαλλικῆς γλώσσης διαστρεφομένης καὶ ὑπὸ ἀδεξίων ζωγράφων κακογραφουμένης, ἥτις προκαλεῖ τοὺς γέλωτας. Μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀγρινίου ἐπὶ τοῦ μόνου δὰ ἐκεῖ ξενοδοχείου Hôtel de Sommeil l'Acheloe, ἥτις ἐννοεῖται ἐκ τῆς ἑλληνικῆς τῆς παρατιθεμένης ὅτι σημαίνει «Ξενοδοχεῖον ὕπνου ὁ Ἀχελῶος» καὶ ἥτις ἀδελφοῦται μὲ τὴν μέχρι πρὸ ὀλίγου ἔτι ὑπάρχουσαν ἐπὶ ἑστιατορίου παρὰ τὴν παλαιὰν ἀγορὰν Hôtel de restaurant καὶ μὲ τὴν παλαιοτέραν ἐκείνην Hôtel de Muson, δηλαδὴ ξενοδοχεῖον τῶν Μουσῶν.

Ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἡμῶν τὰ πάντα εἰσὶ μεγάλα. Grand Café, Grand Restaurant, Grand Hôtel, ἀνέγνωσα δέ ποτε καὶ Grand Lycée. Διατί; σᾶς βεβαιῶ ὅτι δὲν ἠδυνήθην νὰ τὸ ἐννοήσω, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ ἀσθένεια αὕτη τῶν μεγαλείων εἶναι ἐπιδημική, ἀφοῦ παρὰ τὸ Δημαρχεῖον ὑπάρχει ἄνωθεν ἑνὸς καὶ μόνου τροχοῦ ἡ ἐπιγραφὴ «Μέγα Τροχεῖον». Πρόκειται, διὰ νὰ σᾶς κάμω νὰ ἐννοήσητε, περὶ τροχιστοῦ μαχαιρίων, καὶ τὸ τροχεῖον ἐν νέᾳ ἐκδοχῇ τοῦτο σημαίνει. Διατί ὄχι; Μήπως ἐν Ζακύνθῳ δὲν ἀνέγνωσα τὴν ἐπιγραφὴν Φαβροποιὸς δηλοῦσαν τὸ μαγαζεῖον σιδηρουργοῦ, Φάβρου ἐκεῖ κατὰ τὸ Ἰταλικὸν κοινῶς λεγομένου, ἢ μήπως ἐδῶ παρὰ τὸ Χημεῖον δὲν ἀνεπέτασε τελευταίως τὰς πύλας του τὸ Γανοποιεῖον ἡ Τρίπολις, καὶ δὲν ὑπάρχει παντὶ ὁρατὸν τὸ γνωστὸν Τορνεῖον παρὰ τὴν παλαιὰν βρύσιν τοῦ Καλαμιώτου ἐνταῦθα.

Ὁ Ἀσμοδαῖος ἄλλοτε εἶχε δημοσιεύσει σειρὰν ἐπιγραφῶν Ἀττικῆς ἀνεκδότων, ὡς τὰς ἀπεκάλει, περιέργων ἀληθῶς καὶ τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν ὀρθογραφίαν. Ἐνθυμοῦμαι τὸν Ἀβδελλοποιὸν ὅστις ἐμειναν ὀνομαστός, καὶ τὸ μπαρμπεροπωλεῖον ἡ Καλλονή, καὶ τὸ ἐπιπλοστάσιον καὶ τὸν χαλκοποιὸν τὸν

συνάδελφον τοῦ σημερινοῦ γανοποιοῦ, καὶ τὸν κολονοποιὸν καὶ τὸν κεφαλοποδαρομάγειρον. Ἀλλ' ἰδιάζουσαν ὅμως συλλογὴν ἐπιγραφῶν δύναται νὰ παράσχῃ εἰς τὸν ἐρευνητὴν ἡ Κέρκυρα. Δὲν ἠξεύρω διατί, ἀλλ' ἐκεῖ ἀληθῶς αἱ ἐπιγραφαὶ εἶναι πρωτότυποι.— Ἐν πρώτοις ἐκπλήττει ἀπὸ πρώτης ὄψεως τὸν θέλοντα νὰ παρατηρήσῃ ἡ σύνθεσις τῶν ἐπιγραφῶν. — Ἐμπορευματοπωλεῖον, Συμβολαιογραφεῖον καὶ Χαρτοσημοπωλεῖον, Ἀτμοζυμαροποιεῖον, Ἐφιππιοποιός, ἐπιπλοκοσμήτωρ καὶ κιβωτοποιός καὶ ἂν θέλετε καὶ γαλλικὰ τῶν τελευταίων sellier, tapissier et bahutier, μεταλλουργικοπωλεῖον καὶ μεταλλουργεῖον (πρόκειται περὶ καταστημάτων πωλούντων σιδηρικά). Ζυθοπνευματοπωλεῖον καὶ πνευματοζυθοπωλεῖον, ἀλευρομανεστροπωλεῖον, πνευματοκαπνοπωλεῖον, βιβλιοπωλοπαντοπωλεῖον, καπνοοινοπνευματοπωλεῖον, ὀπωροπαντοπωλεῖον, ἀλευροαρτομανεστροποιεῖον, οἰνοπνευματοκαρενοπαντοπωλεῖον καὶ τὸ ἄκρον ἄωτον μαγειροοινοαρτοπωλεῖον ἔνθα ἡ τελευταία σύνθεσις ἀρτοπωλεῖον καὶ οἰνοπωλεῖον ἔχῃ τὸν τόπον της, ἐπεθύμουν ὅμως καὶ πιστεύω καὶ σεῖς μετ' ἐμοῦ νὰ μάθωμεν τί ἄρα σημαίνει καὶ πῶς δικαιολογεῖται τὸ μαγειροπωλεῖον. — Ἔχομεν ὅμως καὶ ἄλλας πρωτοτύπους ἐπιγραφάς, ταύτας ὄχι παραδόξους τὴν σύνθεσιν· ὀρειχαλκεῖον, ἐπιστολεῖον ἀντὶ ταχυδρομεῖον καὶ οἰκοτροφὴ Ἰουλία, ὅπερ ἐκ τοῦ παρατιθεμένου Γερμανικοῦ δύναται νὰ ἐννοηθῇ, Privat-pension Julia καὶ γυναικεία πιλοκοσμήτωρ ἐκ Φλωρεντίας καὶ ἄλλαι τοιαῦται. Ἀλλὰ λησμονῶ καὶ τὴν ἑξῆς «Νέου εἴδους τζιντζιμπιροποιεῖον· ἐξέρχονται δροσεραὶ ἐκ τοῦ ῥρέατος» αἱ τζιντζιμπίραι δηλαδή. Ἡ ἀκόμη «Βαφεῖον καὶ ἐκτύπωσις καὶ ἀφαιρέσω ἀπ' αὐτῶν πάσης τυχὸν πεσούσης κηλῖδος» ἥτις ἐνθυμίζει τὴν παλαιοτέραν ἐκείνην «Ἰχθύος φαγεῖν ἀνθρώπους πιασμένος στὸ κάστρο τῆς Κέρκυρας».

Ἂν ὅμως ἡ ἕνωσις τῶν ἐπαγγελμάτων γραμματικῶς ἐκπλήττει ἐν Κερκύρᾳ, πολὺ ὅμως θὰ φιλοσοφήσετε ἐπὶ τῆς ἑξῆς ἐπιγραφῆς εὑρισκομένης ἐν κεντρικῇ ὁδῷ τοῦ Πειραιῶς «Κατασκευὴ ὀργάνων, κιθάρας, μανδολίνων καὶ ἑτέρων. Φέρετρα εἰς τιμὰς συγκαταβατικάς». Ὁ θάνατος καὶ ἡ ζωὴ ἐκεῖ ἀδελφωμένα, ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη ἡνωμέναι ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἑνὸς ξυλουργείου.

Περιεργότατα ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν καταστημάτων εἶναι τὰ προσκολλώμενα ὀνόματα. Ἀρῆκεν ἐποχὴν τὸ παρὰ τὸ Ὠδεῖον οἰνοπωλεῖον, ὅπερ ἔτι καὶ νῦν ὑρίσταται καὶ ὅπερ ἔφερε τὸν περιεκτικὸν τίτλον Ψυχῆς Ἰατρεῖον. Εὑρίσκω δὲ σήμερον τὸ ἀντίστοιχον αὐτοῦ ἐν Πάτραις «πνευματοπωλεῖον ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ» μετὰ τῆς εἰκόνος τοῦ μεγάλου ποιητοῦ καὶ ἐν μικρᾷ πινακίδι ἐντός, κάτωθι καὶ πάλιν τῆς εἰκόνος τὸ «οὐ γὰρ ὑπάρχει ἀνώτερον πνεῦμα». Ἡ δὲν σημαίνει πολὺ ἡ ἐν Σύρῳ ἐπὶ κουρείου φερομένη ἐπιγραφὴ «κουρεῖον ἡ ὑπομονή»;

Ἀλλ' ἔχομεν καὶ παραδόξως Καφενεῖον ἡ Χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια, κρεωπωλεῖον ἡ δικαιοσύνη μετὰ πλάστιγγος ἐζωγραφημένης, κουρεῖον τὸ γεροντομπούμπουκο, ζαχαροπλαστεῖον ὁ Δουμᾶς ἐν Ζακύνθῳ, οἰνοπωλεῖον ὁ Γάστων ἐν Γαστούνῃ παρὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ὁρατὸν εἰς τοὺς ταξειδεύοντας διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, ποτοπωλεῖον ὁ Ἀλέκτωρ ἐν Κερκύρᾳ ἐκ τούτου, ὅτι ἅμα φωνήσῃ ὁ ἀλέκτωρ ἀνοίγει τὸ κατάστημα εἰς τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὴν πόλιν χωρικούς, μαστιχοπωλεῖον ἡ Σφίγγα, σφαιριστήριον ὁ Ἀπόλλων, παντοπωλεῖον τῶν φιλοκαλοκαγάθων ὁμοίως ἐν Κερκύρᾳ, λαχανοπωλεῖον ὁ Ναβουχοδονόσωρ καὶ «καφε-σανταν αἱ Ἀττικαὶ νύχται» ἀμφότερα ἐκ Πατρῶν. Καὶ ἐπειδὴ πρόκειται περὶ Πατρῶν θὰ σᾶς παραθέσω δύο ἐπιγραφὰς ἐμπορικῶν αὐτόθι καταστημάτων ὡς κατακλεῖδα: «Κατασκευάζονται στέφανοι τεχνητοὶ καὶ ἄνθη διὰ κηδείας καὶ τὰς ἐπαρχίας». «Ἐμπορικὸν κατάστημα. Διάφορα εἴδη δεσποινίδων».

Εἶχον πολλὰ ἀκόμη νὰ διεξέλθω ὡς τὴν ῥεκλάμαν ἐπὶ τῶν τάφων, τὴν ῥεκλάμαν ἐπὶ τῶν κηδειῶν, τὴν ῥεκλάμαν τῶν Συλλόγων, ἀλλὰ δὲν μένει πλέον καιρός, ἐκτὸς δὲ τούτου μετά τινος τῶν τελευταίων κωλύομαι καὶ ἐκ συγγενείας. Εἰς τὸ ζήτημα δὲ τῆς ῥεκλάμας τῶν Συλλόγων κύριον μέρος θὰ ἀπετέλουν καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ τῶν ἐν τοῖς Συλλόγοις ἀναγνωσμάτων. Περὶ τοῦ τελευταίου τούτου ἐννοεῖται εὐκόλως τὸν λόγον τῆς ὑπεκρυγῆς μου. Εἶναι ὁ φόβος μὴ φορροῦντες τὸν πῖλόν σας, ὅπως ἐξέλθητε ἐντεῦθεν μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἰδικοῦ μου ἀναγνώσματος εἴπητε ὅτι καὶ ἐν τούτῳ ὑπῆρχεν ἡ ῥεκλάμα, διότι ἠδύνατο καλλίτερον νὰ ἐπιγραφῇ: «μία ὥρα νυσταγμοῦ ἀνεκτικοῦ ἀκροατηρίου». Δὲν ἔχει οὕτως;

ΜΙΧ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

ΣΚΗΝΑΙ ΤΟΥ ΝΕΑΝΙΚΟΥ ΒΙΟΥ [1]

ὑπὸ Ἔρρ. Μέργερ, κατὰ μετάφρ. Ἐ. Δ. Ῥοΐδου

Ο ΓΕΡΩΝ ΑΛΛΟΤΙΝΟΣ

Ἡ νέα κόρη δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ μειδίαμα παρατηροῦσα τὴν ἰδιόρρυθμον ἐνδυμασίαν τοῦ πρεσβύτου ἐκείνου, ὁμοιάζοντος ποιμένα κωμικοῦ μελοδράματος.

— Δυστυχῶς δὲν ἠξεύρω νὰ χορεύω, ἀπήντησε μὲ μεγάλην εὐγένειαν.

— Δὲν ἠξεύρετε νὰ χορεύετε! εἶπεν ὁ γέρων ἀνατείνων τοὺς βραχίονας εἰς Οὐρανόν. Τοῦτο εἶναι ἀπίστευτον . . . ἐγὼ ἤξευρα νὰ χορεύω πρὶν μάθω νὰ διαβάζω.

— Καὶ ὅμως εἶναι ἀληθέστατον ὅτι δὲν ἠξεύρω νὰ χορεύω, τοὐλάχιστον ὡς χορεύουν σήμερον ἐδῶ.

— Τότε οὔτ' ἐγώ, ἔσπευσε νὰ εἴπῃ ὁ γέρων . . . Σήμερον τὸ παρακάμνουν, δὲν χορεύουν, ἀλλὰ χοροπηδοῦν . . . Ὅπως καὶ ἂν ἦναι δὲν ἐλησμόνησα ἀκόμη τὰς κινήσεις τῆς καδρίλιας . . . καὶ μὲ αὐτὴν τὴν μουσικήν, ὅπου παίζει τώρα, εἶμαι βέβαιος πῶς θὰ τὰ καταφέρωμεν. Ἂν θέλετε λοιπόν, ἠμποροῦμεν νὰ δοκιμάσωμεν.

— Ὄχι, κύριε, σᾶς εὐχαριστῶ . . . . ἀπεκρίθη ἡ νέα κόρη, δὲν ἐμβῆκα ἐδῶ μὲ σκοπὸν νὰ χορεύσω,

1 Ἴδε σελ. 123.

ἀλλ' ἀπὸ ἁπλῆν περιέργειαν, ἐπειδὴ ἔτυχεν ὁ χορὸς εἰς τὸν δρόμον μου. Δὲν συνειθίζω νὰ πηγαίνω εἰς τοὺς χορούς, καὶ πάλιν λοιπὸν σᾶς εὐχαριστῶ.

— Καὶ ὅμως, ἐπέμενεν ὁ γέρων, ἡ μουσικὴ αὕτη εἶναι τόσον γλυκεῖα καὶ ζωηρά . . . Ἀκούσατε. . . δὲν σᾶς ἀνοίγει τὴν ὄρεξιν ;

— Ὄχι, Κύριε, εὐχαριστῶ, ἀπήντησεν ἐκείνη ἀποστρέφουσα τὸ πρόσωπόν της διὰ νὰ κρύψῃ τὸν γέλωτα. Ἔπειτα ἀρχίζει νὰ βρέχῃ.

Ὁ οὐρανὸς τῷ ὄντι εἶχε συνεριάσει, ὁ ἀὴρ ἦτο βαρὺς καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἔλαμπον ἀστραπαί. Τοῦτο δὲν ἐμπόδισε μὲν ν' ἀρχίσῃ ὁ τετράχορος, ἀλλ' ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων διέκοψεν αὐτὸν ἡ καταπτωσις ῥαγδαίας βροχῆς, ἀναγκάσασα τοὺς χορευτὰς νὰ ζητήσωσι καταφύγιον εἰς τὸ καφενεῖον, ὅπου μετ' ὀλίγον δὲν ἐπερίσσευε τόπος.

Ὁ κατὰ τὸν διάλογον μὲ τὴν κοράσιδα ἀποσυρθεὶς εἴς τινων βημάτων ἀπόστασιν Ὀκτάβιος, ἐπλησίασε τότε τὸν κ. Ἀλλοτινόν, λέγων :

— Πρέπει νὰ φύγωμεν, ὁ καιρὸς ἐχάλασε καὶ εἶναι ἀργά.

— Ποῦ θέλεις νὰ ὑπάγωμεν μὲ αὐτὴν τὴν ἀνεμοζάλην ; Βρέχει κατακλυσμός. Πρέπει νὰ ἐμβῶμεν εἰς τὸ καφενεῖον καὶ νὰ πάρωμεν ἕνα ποτόν. Ἀδύνατον νὰ μείνωμεν ἔξω. Κοντεύω νὰ γείνω σφουγγάρι. Ἀλλ' οὔτε σείς, κυρία μου, εἶπε στρεφόμενος πρὸς τὴν νέαν κόρην, δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μένετε ἐδῶ . . . θὰ χαλάσῃ τὸ ὡραῖόν σας φουστάνι. Εἰσέλθετε μαζί μας νὰ στεγασθῆτε.

— Εὐχαριστῶ, κύριε, ἀλλὰ θὰ φύγω. Ἐλπίζω νὰ εὕρω ἄμαξαν, ἔπειτα δὲν κατοικῶ μακράν . . . ἐδῶ κοντὰ εἰς τὴν ὁδὸν Ῥουχάρη, δύο πηδήματα, ἀπεκρίθη ἐκείνη, προσπαθοῦσα νὰ στεγασθῇ ὑπὸ τὸν θόλον μικρᾶς ἀκακίας.

— Ὁδὸς Ῥουχάρη ! ἔκραξεν ὁ γέρων Ἀλλοτινός. Ἀλλὰ τότε εἴμεθα γειτόνοι. Ὁ κύριος, ἐπρόσθεσε δεικνύων τὸν Ὀκτάβιον τὸν κύπτοντα τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐγὼ κατοικοῦμεν εἰς τὴν ὁδὸν Πυργοβέρνης ἀριθμὸν 9.

— Τότε αἱ οἰκίαι μας εἶναι κολληταί, ἀπήντησεν ἡ νέα, ἐγὼ κατοικῶ εἰς τὸ παρθενοτροφεῖον.

— Τὸ παράθυρόν μου βλέπει εἰς τὴν αὐλήν του, εἶπεν ὁ Ὀκτάβιος, ἐγείρων πρώτην φορὰν τοὺς ὀφθαλμούς.

— Καλὰ λέγετε, εἶπεν ὁ γέρων, εἴμεθα κολλητοὶ γειτόνοι, καὶ ἡ κυρία ἀφοῦ εἶναι γειτόνισσά μας δὲν ἔχει κανένα λόγον ν' ἀρνηθῇ νὰ εἰσέλθῃ μαζί μας ἐκεῖ μέσα νὰ περιμείνῃ ν' ἀποβρέξῃ. Ἔπειτα τὴν συνοδεύομεν εἰς τὴν οἰκίαν της, διότι θὰ ἦναι ἀργὰ καὶ εἶναι μόνη.

— Τοῦτο εἶναι τὸ φρονιμώτερον, εἶπεν ὁ Ὀκτάβιος, ἡ δὲ νέα σύντροφός των δὲν ἀντέπε τίποτε. Ὁ κ. Ἀλλοτινὸς τοὺς παρετήρει μειδιῶν καὶ ψιθυρίζων τὸ ἀγαπημένον του : *Τρά, λερί, λαρά* :

— Ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησις, εἶπε, καιρὸς εἶναι νὰ καταφύγωμεν ἐκεῖ μέσα.

Ταῦτα λέγων διευθύνετο πρὸς τὸ ἀγροτικὸν καφενεῖον ἀρίνων μόνους τὸν Ὀκτάβιον καὶ τὴν νέαν κόρην, θεωροῦντας ἀλλήλους μετά τινος ἀμηχανίας.

— Ἔρχεσθε ἢ ὄχι ; ἔκραξεν ἀνοίγων τὴν θύραν τοῦ καφενείου.

— Ἀμέσως, ἀπεκρίθη μετὰ βραχύτατον διστάγμὸν ὁ Ὀκτάβιος, τείνων τὴν χεῖρα εἰς τὴν σύντροφόν του, διὰ νὰ βοηθήσῃ αὐτὴν νὰ ὑπερβῇ τὸ σχηματισθὲν παρὰ τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου νερομάζωμα.

Ἡ βροχὴ ἀντὶ νὰ μετριάσῃ ἔπιπτεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν ῥαγδαιοτάτη καὶ τὸ μεσονύκτιον εἶχεν ἤδη παρέλθει, ὅταν ἠδυνήθησαν νὰ ἐξέλθωσι τοῦ καταστήματος.

— Θὰ μᾶς κάμουν νὰ πληρώσωμεν πρόστιμον, εἶπεν ὁ γέρων Ἀλλοτινὸς εἰς τὸν Ὀκτάβιον, ἀκούων νὰ σημαίνῃ ἡ μία, ἐνῷ ὑπερέβαιναν τὰ ὅρια τῶν προαστείων.

— Μία ὥρα ! ἀνέκραξε μετὰ τρόμου ἡ συνοδοιπόρος των, τί θὰ γείνω ἂν δὲν θελήσῃ νὰ μοῦ ἀνοίξῃ ὁ θυρωρὸς τοῦ παρθεναγωγείου ;

Ὁ κ. Ἀλλοτινὸς ἔχαιρε καὶ ἠγάλλετο εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του, ἀναλογιζόμενος τὰς πιθανὰς συνεπείας τοῦ μὴ ἀνοίγματος.

— Ἡσυχάσετε, κυρία μου, ἔλεγεν ὁ Ὀκτάβιος εἰς τὴν σύντροφόν του, τῆς ὁποίας ἠσθάνετο τὴν καρδίαν πάλλουσαν ἐπὶ τοῦ βραχίονός του, ἐφθάσαμεν ἤδη, ἰδοὺ ἡ θύρα σας.

Ταῦτα λέγων ἐτάχυνε τὸ βῆμά του, ἐνῷ ὁ γέρων γείτων του ἐβράδυνεν ἐπίτηδες τὸ ἰδικόν του ψιθυρίζων ἀσυναρτήτως :

— Θὰ φθάσωμεν πάρωρα . . . τὸ καϋμένο τὸ κορίτζι θὰ ξενυκτίσῃ εἰς τὸ ὕπαιθρον . . . τοῦτο ὅμως δὲν γίνεται *Τρά, λερί, λαρά* . . . Δὲν πιστεύω νὰ φανῇ ὁ νέος μου φίλος τόσον κουτὸς καὶ ἀφιλόξενος. . . ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν του. . . *Τρά, λαρά.* Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι δὲν τοὺς ἀνοίγουν, ἐπρόσθεσε σταματῶν εἴκοσι βήματα μακρὰν τοῦ νέου ζεύγους, ἐνῷ ὁ Ὀκτάβιος ἔκρουε συχνὰ καὶ δυνατὰ τὴν θύραν τῆς σχολῆς τῶν κορασίων.

— Δὲν τοὺς ἀνοίγουν, ἐπανέλαβε μὲ πολλὴν του χαρὰν ὁ Ἀλλοτινὸς προχωρῶν βήματά τινα. Εἶμαι περίεργος νὰ ἰδῶ τί θὰ κάμουν.

Τρεῖς νέοι ἠχηρότατοι κτύποι ἔσεισαν τὴν θύραν τοῦ παρθενοτροφείου.

— Ἢ ἐκουράθησαν ἢ ἀπέθαναν ὅλοι ἐκεῖ μέσα, εἶπε πλησιάσας ὁ κ. Ἀλλοτινός.

— Θεέ μου τί θὰ γείνω, ἔλεγεν ἡ νέα μετὰ πολλῆς ἀνησυχίας, τί θὰ εἴπῃ ἡ Κυρία ;

— Ποία Κυρία ; ἠρώτησεν ὁ γέρων.

— Ἡ διευθύντρια τοῦ Παρθεναγωγείου, ὅπου εἶμαι ὑποδιδασκάλισσα. Κύριε, εἶπε, στρεφομένη πρὸς τὸν Ὀκτάβιον, κτυπήσατε παρακαλῶ ἀκόμη δυνατώτερα.

Ὁ Ὀκτάβιος ἐκτύπησε καὶ πάλιν, ἀλλ' ὄχι ὅσον ἔπρεπε δυνατά. Ἡ θέα τῆς ἀνησυχίας καὶ τοῦ κυλιομένου ἐπὶ τῆς παρειᾶς τῆς συντρόφου του δακρύου τοσοῦτον, ὡς φαίνεται, τὸν ἐσυγκίνησαν, ὥστε δὲν εἶχε πλέον δύναμιν νὰ κτυπήσῃ.

— Δὲν ἀκούουν, εἶπε, τί νὰ κάμωμεν ;

— Τί νὰ κάμωμεν ; ἐπανέλαβεν εἰρωνικῶς ὁ γέρων, παρῳδῶν τὴν ἀπελπισίαν τοῦ Ὀκταβίου.

— Νομίζω, ὅτι ἤκουσα βήματα ὄπισθεν τῆς θύρας, εἶπεν ἡ κορασίς.

— Ἀπατᾶσθε, ὅλοι κοιμῶνται, ἀπήντησεν ὁ Ὀκτάβιος.

— Ἐκοιμῶντο, ἀλλὰ τοὺς ἐξύπνισες, ἐψιθύρισεν εἰς τὸ ὠτίον του ὁ κ. Ἀλλοτινός. Ἔκαμες τὸ σράλμα νὰ κτυπήσῃς πολὺ δυνατά. Δὲν πειράζει· ἡ δουλειά σου πηγαίνει καλά· σὲ συγχαίρω.

— Δὲν σᾶς ἐννοῶ, ἀπήντησεν ὁ Ὀκτάβιος.

— *Τρά, λερί, λαρά*, ὑπετονθόρισεν ὁ γέρων.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἠνοίχθη μικρὸς φεγγίτης ὑπεράνω τῆς αὐλείας θύρας.

— Ποῖος κτυπᾷ ; ἠρώτησεν ὄπισθεν αὐτοῦ βραγχνὴ φωνή.

— Ἐγώ, κύριε, ἀπεκρίθη ἡ νέα μὲ φωνὴν μᾶλλον σιγαλήν.

— Ποιὸς εἶσαι ; τὸ ἐγὼ δὲν εἶναι ὄνομα, ἠρώτησεν ἀποτόμως ἡ φωνή.

— Ἡ Κλάρα, ἡ διδασκάλισσα εἰς τῆς κυρίας Οὐβέρτου.

— Σὺ εἶσαι ; ἀπήντησεν ἡ φωνή. Ἐπιστρέφεις εἰς τέτοιαν ὥραν ! Σὲ συγχαίρω !

— Ἀλλ' ἄνοιξε τέλος πάντων, ἐρώναξεν ὁ Ὀκτάβιος ἀνυπομονῶν. Εἶναι μία ὥρα ὅπου κτυποῦμεν.

— Ἡσυχάσατε, παρακαλῶ, εἶπεν ἡ Κλάρα χαμηλοφώνως, φράσσουσα μὲ τὴν χεῖρα τὸ στόμα τοῦ Ὀκταβίου. Μὴ τὸν παροξύνετε. Εἶναι κακὸς ἄνθρωπος, εἰμπορεῖ νὰ θυμώσῃ καὶ νὰ μὴν ἀνοίξῃ.

— Θ' ἀνοίξῃς, ναὶ ἢ ὄχι ; ἐβροντοφώνησεν ὁ Ὀκτάβιος.

Ὁ κ. Ἀλλοτινός, ὅστις εἶχεν ἀκούσει τὴν σύστασιν τῆς Κλάρας εἰς τὸν Ὀκτάβιον, ἰδὼν τοῦτον πράξαντα ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον, ἐσύριξεν εἰς τὸ ὠτίον του :

— Σὲ συγχαίρω καὶ πάλιν, προοδεύεις.

— Ἀφοῦ μοῦ ὁμιλῆτε μὲ τέτοιον τρόπον, ἀπεκρίθη ὁ θυρωρός, δὲν ἀνοίγω. Αὐτὴν τὴν ὥραν οἱ τίμιοι ἄνθρωποι κοιμοῦνται καὶ μόνον οἱ παραλυμένοι τρέχουν τοὺς δρόμους.

— Βλέπετε ; εἶπεν ἡ Κλάρα εἰς τὸν Ὀκτάβιον, σᾶς εἶχα συστήσει νὰ μὴν τὸν θυμώσετε. Τώρα θὰ μὲ ἀρίσῃ εἰς τὸν δρόμον καὶ αὔριον θὰ μὲ διώξῃ ἡ κυρία Οὐβέρτου. Τί θὰ γείνω ; καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

— Ἄκουσε, καλέ μου ἄνθρωπε, εἶπεν εἰς τὸν θυρωρὸν ὁ Ἀλλοτινός, δὲν θὰ σὲ βαστάξῃ ἡ καρδιά σου ν' ἀρίσῃς εἰς τὸν δρόμον, αὐτὸ τὸ πτωχὸ κορίτζι. Ἡ φωνή σου εἶναι χονδρή, ἀλλ' ἡ ψυχή σου εἶναι καλὴ καὶ εὐαίσθητη . . . Κάμε λοιπὸν τὸ χρέος σου, ἔλα ν' ἀνοίξῃς.

Ὁ θυρωρὸς ἐννοήσας ὅτι τὸν ἐπερίπαιζαν, ἐθύμωσεν ἀκόμη περισσότερον καὶ ἡτοιμάζετο νὰ κλείσῃ τὸ παράθυρον, ὅταν ἠκούσθησαν τὰ βήματα πλησιαζούσης ἀστυνομικῆς περιπόλου. Φοβηθεὶς τότε τὴν παρέμβασιν αὐτῆς ἐθεώρησε πρέπον ν' ἀνοίξῃ σύρων τὸ σχοινίον, πρὸς μεγάλην ἔκπληξιν καὶ χαρὰν τῆς Κλάρας, ἥτις ἔσπευσε νὰ εἰσέλθῃ κράζουσα :

— Δόξα σοι ὁ Θεός ! Εὐχαριστῶ, Κύριοι. Ἐτρόμαξα πολύ, ἐπρόσθεσε κυττάζουσα τὸν Ὀκτάβιον, ὅστις ἔμενεν ἄναυδος ὡς ἄγαλμα. Καλὴ νύκτα, καὶ εἰσῆλθε κλείσασα τὴν θύραν.

— Μήπως πρόκειται νὰ κοιμηθοῦμεν ἐδῶ, εἶπε γελῶν ὁ κ. Ἀλλοτινὸς εἰς τὸν νέον φίλον του, τὸν ἐξακολουθοῦντα ν' ἀκινητῇ.

— Ὄχι, ἐψέλλισε μηχανικῶς ὁ Ὀκτάβιος, ὁ θυρωρὸς εἶχεν εἴπει ὅτι δὲν θ' ἀνοίξῃ . . .

— Καὶ ὅμως ἤνοιξεν, ἀπήντησεν ὁ Ἀλλοτινός. Τοῦτο εἶνε ἀδιάφορον, ἀφοῦ εὗρες τὸν καλὸν δρόμον. Τώρα πρόκειται νὰ προχωρήσῃς ὁλοίσια ἐμπροστά σου. Τὸ βῆμά σου, ὡς παρετήρησα ἀπόψε, εἶναι γοργό, καὶ δὲν θ' ἀργήσῃς νὰ φθάσῃς. Σοῦ εὔχομαι καλὴν νύκτα.

Ὅταν ἔφθασαν πρὸ τῆς θύρας των, ὁ Ὀκτάβιος καὶ ὁ κ. Ἀλλοτινὸς ἠναγκάσθησαν καὶ πάλιν νὰ κτυπήσουν δυνατὰ καὶ νὰ περιμείνουν πολλὴν ὥραν. Ὁ ἥρως μας ἐρρίφθη ἀμέσως ἐπὶ τῆς κλίνης του, ἀλλ' ἤργησε νὰ κοιμηθῇ καὶ ἐξύπνησε πολὺ πρωί, διὰ νὰ τρέξῃ εἰς τὸ παράθυρον, τὸ βλέπον εἰς τὸν κῆπον τοῦ παρθεναγωγείου. Μετὰ δύο ὅλας ὥρας ἤκουσε τὸν ἦχον τοῦ κώδωνος, τοῦ συγκαλοῦντος εἰς τὸ πρόγευμα τὰς μαθητρίας, αἱ ὁποῖαι ἐξῆλθον ἔπειτα νὰ διασκεδάσουν εἰς τὴν αὐλὴν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς δεσποινίδος Κλάρας. Αὕτη ὑπῆγε νὰ καθίσῃ ἐπὶ μαρμαρίνου βάθρου, κειμένου ἀκριβῶς ὑπὸ τὸ παράθυρον τοῦ Ὀκταβίου, καὶ ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ. Τὴν ἀνάγνωσιν ὅμως διέκοψε μετ' ὀλίγον ἡ πτῶσις ἐπὶ τοῦ βιβλίου της μικροῦ χαρτίου τυλιγμένου περὶ λιθάριον.

Ἡ νέα δασκάλισσα ἤγειρε τὴν κεφαλήν, ἀνεγνώρισε τὸν Ὀκτάβιον, ἐμειδίασεν εἰς αὐτὸν θέτουσα τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ στόματος πρὸς ἀπαίτησιν σιωπῆς καὶ ἔκρυψεν εἰς τὸν κόλπον της τὸ ἐπιστολίδιον.

Ὁ Ὀκτάβιος καταβὰς ἀπὸ τὸ παράθυρον ἤρχισε νὰ χοροπηδᾷ, ὡς τρελλὸς ἀπὸ τὴν χαράν του.

— Εὖγέ σου ! ἠκούσθη λέγουσα φωνὴ ἐκ τοῦ ἀντικρινοῦ παραθύρου.

Ὁ νέος φοιτητὴς ἔτρεξεν εἰς τὸ ἰδικόν του, τὸ ὁποῖον εἶχε μείνῃ ἀνοικτόν, καὶ εἶδε τὸν κ. Ἀλλοτινὸν ἀσχολούμενον κατὰ τὴν συνήθειάν του εἰς τὸ πρωϊνὸν πότισμα τοῦ φυτοκομείου του.

— Ἀπὸ πότε ἔμαθες νὰ χορεύῃς ; εἶπεν ὁ γέρων.

Ὁ Ὀκτάβιος ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ γείτονός του διὰ μειδιάματος καὶ νεύματος τῆς χειρὸς φιλικωτάτου.

Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀνέβαινε τὴν κλίμακα τοῦ φοιτητοῦ πνευστιῶν καὶ καταθορυβημένος ὁ θυρωρός.

— Κύριε Ὀκτάβιε, εἶπε, συνέβη κάτι πολὺ παράδοξον . . .

— Τί ; ἠρώτησεν ὁ νέος ἀνησυχήσας.

— Ἐπιστολή...ἐπιστολὴ διὰ σᾶς ! Τὴν ἔφερε μία κυρία. . . ἡ γυναῖκά μου κ' ἐγὼ ἠπορήσαμεν πολύ.

— Δῶσέ μέ την ἀμέσως, ἔκραξεν ὁ Ὀκτάβιος, ἀποσπῶν τὴν ἐπιστολὴν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ κομιστοῦ καὶ κλείων ἀποτόμως τὴν θύραν.

Ὀλίγας ἡμέρας ἔπειτα, ἐνῷ ἐπότιζεν ὁ κ. Ἀλλοτινὸς τὰ ἀγαπημένα του ἄνθη, ἤκουσε δυῳδίαν νεανικοῦ γέλωτος ἀντηχοῦσαν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Ὀκταβίου.

— Τώρα, εἶπε τρίβων τὰς χεῖράς του, δὲν εἶναι πλέον ἀνάγκη νὰ μετοικήσω, ἀφοῦ ἔχω ἀντικρύ μου

ἐκεῖνο ὅπου ἤθελα. Θὰ μοῦ ἐνθυμίζει τὴν Γιακουμίναν. — Εἴκοσιν ἐτῶν νέος χωρὶς ἐρωμένην, τὸ πρᾶγμα ἐκαταντοῦσε σκανδαλῶδες. Καιρὸς ἦτο νὰ ῥονιμέψῃ ὁ γειτονάς μου. *Τρά, λερί, λαρά.*

(Τέλος τοῦ γέροντος Ἀλλοτινοῦ).

ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΕΚ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ο ΜΕΤΑ ΤΡΙΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΣΚΩΛΗΞ

ἢ

Η ΣΧΑΔΩΝ ΤΗΣ ΣΥΡΦΗΣ

Ἰδοὺ φύλλον συκομωρέας κατάμελαν ὑπὸ μικρῶν ζωϋρίων ἀκινήτων καὶ συμπεπιεσμένων ἀποτελούντων πελώριον κηλίδα. Ἡ κηλὶς αὕτη ζῇ· ἐπὶ τοῦ φιλοξένου φύλλου ἐξαπλοῦται ὁλόκληρος κόσμος φυτορθειρῶν· οὐδεὶς γνωρίζει τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν, τὰς μεταξύ των σχέσεις. Εὐτυχεῖς καὶ ἐλεύθεραι λανθάνουσι βιοῦσαι, αὐξάνονται, εὐτυχοῦσι, παχύνονται, πολλαπλασιάζονται ἐπὶ τοῦ φυτικοῦ τούτου μέρους, τοῦ σαλευομένου ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

Αἴφνης καταρθάνει βομβοῦσα δυσειδής τις μυῖα, περιίπταται, ἀναχωρεῖ, ἐπανέρχεται, ἐπικάθηται τοῦ φύλλου, διατρυπᾷ τοῦτο διὰ τοῦ κεντρίου της, καταθέτει ἐν αὐτῷ τὰ ὠά της καὶ ἀνίπταται.

Τετέλεσται διὰ τὴν δημοκρατίαν τῶν φυτορθειρῶν.

Ἐκ τοῦ ὠοῦ ἐξέρχεται σκώληξ. Ἀληθὴς λύκος ἐν ποιμνίῳ, διότι πραγματικῶς δὲν γεννᾶται ἔντομον, ἀλλὰ τέρας, δράκων ἀκόρεστος, λυμεών. Οὐϊτέλλιος καὶ Ἀττίλας συγχρόνως.

Ἀπ' αὐτῆς τῆς γεννήσεώς του ὁ σκώληξ οὗτος ὀνειρεύεται λησταείας καὶ φόνους· ἡ ῥικτὴ αὐτοῦ προβοσκὶς φέρει τρία κέντρα· ἐγεννήθη δι' ὀργια καὶ φόνους.

Ἐπειδὴ ἐν ἀρχῇ τοῦ αἱμοχαροῦς βίου του εἶναι ἀσθενέστερος τοῦ θύματός του, τῆς φυτορθείρας, ἕρπων ἀναρριχᾶται ἐπὶ τῆς ῥάχεως τῆς λείας του, προσκολλᾶται ἐπὶ τοῦ δέρματος ταύτης, τὴν κεντρίζει, τὴν βασανίζει, τὴν πιέζει, μέχρις οὗ τὴν ἀναγκάσῃ νὰ καταπέσῃ, ἐξηντλημένη, θνήσκουσα. Πάραυτα ὁ σκώληξ κατέρχεται τῆς ῥάχεως, ἐκτείνει τὴν προβοσκίδα, ἐκμυζᾷ καὶ ἐκκενοῖ τὸ θῦμά του, ἀπορρίπτει τὸ περίβλημα, διευθύνεται πρὸς ἑτέραν λείαν καὶ ἐπιβαίνει ἐπ' αὐτῆς. Οὕτως ἄρχεται τοῦ βίου του ὁ μετὰ τριῶν κέντρων οὗτος σκώληξ. Ἀλλ' ἀκόμη εἶναι παῖς καὶ ὑπόσχεται μεγάλα ἐν τῷ μέλλοντι. Τὸ τέρας τρέφεται τόσον καλῶς, ὥστε καὶ ταχέως αὐξάνει. Μεγεθυνόμενος καταπληκτικῶς καθίσταται μετ' ὀλίγον εὐρωστότερος καὶ μεγαλείτερος ἑκατὸν φυτορθειρῶν. Ὁρώμενος διὰ τοῦ μικροσκοπίου φαίνεται ὡς πελώριος δράκων ὡπλισμένος μετὰ τριῶν κέντρων, ἕτοιμος νὰ καταπίῃ ὁλόκληρον κόσμον φυτορθειρῶν.

Ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς ῥάχεως ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀναριθμήτων φυτορθειρῶν, εὑρίσκεται ἐκεῖ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς βομβούσης αὐτῶν μάζης ἀκίνητος, πλητόμενος ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ταλαντευόμενος ἐν τῷ καταπρασίνῳ λίκνῳ του ὑπὸ τῆς αὔρας, ἥτις παρερχομένη θωπεύει τοὺς ἐξογκουμένους δακτυλίους του. Τὸ κιτρινωπὸν καὶ γλοιώδες δέρμα του ἐξογκοῦται εὐαρέστως, ἡ οὐρά του σείεται μετὰ χαρᾶς, ἡ προβοσκίς του κινεῖται μετὰ λαιμάργων διαθέσεων. Εἶναι σχεδὸν τυρλός, ἐπειδὴ λιπώδες στρῶμα κλείει τοὺς ὀφθαλμούς του. Παραμένει ἀκίνητος, ἡ ἀκόρεστος ὅμως αὐτοῦ προβοσκὶς κινεῖται πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις ἀναζητοῦσα, ἀνιχνεύουσα, θίγουσα, προκαλοῦσα λείαν τινά, ἐπαιτοῦσα θῦμά τι.

Τὰ θύματα περικυκλοῦσιν αὐτόν, πλησιάζουσιν ἀνυπόπτως ἐκλαμβάνοντα αὐτὸν ὡς τεμάχιον ἀχύρου ὅπως, ὡς λέγουσι, ταξειδιῶται τινες ἐξέλαβον βόας καὶ κροκοδείλους ὡς γιγαντιαίας ῥίζας. Ἐν τῇ ἀθωότητί των αἱ μικραὶ φυτορθεῖραι ἀναρριχῶνται ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ δημίου των, περιπατοῦσιν ἐπὶ τῆς κοιλίας του, παίζουσι μετὰ τῆς προβοσκίδος του. Ἡ προβοσκὶς ἀμέσως ἐκτείνεται, κάμπτεται, συλλαμβάνει τὴν φυτορθείραν, διατρυπᾷ αὐτὴν διὰ τῶν τριῶν κέντρων καὶ ὁ σκώληξ ἀπομυζᾷ τὴν αἰχμάλωτον, ὥστε μετ' ὀλίγον δὲν παραμένει εἰμὴ μόνον τὸ περίβλημα.

Τὸ τέρας μένει πάντοτε ἐν τῇ θέσει του ἀκίνητον ἐπὶ τῆς ῥάχεως, τὴν προβοσκίδα ἔχον ἐστραμμένην πρὸς νέαν λείαν. Χωρὶς νὰ ἐκτελέσῃ οὐδεμίαν κίνησιν καταπίνει τοιουτοτρόπως περὶ τὰς διακοσίας φυτορθείρας. Δὲν ἐνδιαφέρει ἀλλὰ κάθηται εἰς τὴν τράπεζάν του· τὰ ῥαγητὰ ἔρχονται πρὸς αὐτόν, διαδέχονται ἄλληλα, ἀνανεοῦνται μετὰ προθυμίας ἀπιστεύτου. Μετ' ὀλίγον τὰ λείψανα ἐπισωρεύονται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἀποτελοῦσιν ἀληθὲς κοιμητήριον, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου κατάκειται τὸ τέρας. Ὁ Λιλλιπούτειος οὗτος δράκων εἶνε ἀκόρεστος. Ἡ προβοσκὶς αὐτοῦ ἀναζητεῖ, ἐρευνᾷ ἐν τῷ σωρῷ τῶν πτωμάτων. Ἐὰν αὕτη φέρῃ ζῶν τι ἔντομον, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ θὰ ἐπαυξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν νεκρῶν, ἀλλ' ἂν ἀντὶ θύματος ἡ προβοσκὶς πλανηθεῖσα ὑπὸ λαιμαργίας φέρῃ σκελετὸν ἢ λείψανόν τι, ὁ σκώληξ ἐξεγείρεται αἴφνης ἐκ τῆς νωχελώδους ἀκινησίας του καὶ συσπειροῦται μετὰ λύσσης καὶ ἀπελπισμοῦ.

Ὅταν ὁ φοβερὸς Γαργάντουας ἐδολοφόνησεν, ἐξεκένωσεν, ἀπεμύζησε τὸ πᾶν περὶξ αὐτοῦ, ἀναστρέφεται μετὰ δυσκολίας καὶ μεταβαίνει ἕρπων, ὅπως μακρότερον χορτασθῇ. Οὕτω καὶ οἱ καίσαρες τῆς καταπτώσεως χορταμένοι καὶ παραπαίοντες ἐπανελάμβανον ἀπὸ αἰθούσης εἰς αἴθουσαν τὰ ὄργια αὐτῶν.

Τέλος ἐξηντλημένος ἐκ τῆς τροφῆς καὶ τοῦ φόνου ὁ ἀποτρόπαιος οὗτος σκώληξ, ὁ καταφαγὼν ὁλόκληρον λαόν, περὶξ αὐτοῦ σκελετοὺς μόνον συναντᾷ, τότε ἵσταται, τίθεται ἐπὶ τοῦ πλευροῦ καὶ κοιμᾶται πλητόμενος ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἔχων ἐξωγκωμένην τὴν κοιλίαν, τὴν προβοσκίδα μαλακὴν καὶ ἐσπιλωμένην, φέρουσαν εἰς τὸ ἄκρον φυτορθείραν τινα.

Αἴφνης χελιδών τις καταρθάνει, βλέπει τὸ τέρας χορταμένον καὶ ὑπνῶττον ἐπὶ τοῦ φύλλου, τοῦ σειομένου ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, δι' ἑνὸς κτύπου τοῦ ῥάμφους καταπίνει τοῦτο καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν πτῆσίν της.

Τοῦ μετὰ τριῶν κέντρων σκώληκος ὁ βίος ἔληξεν οὕτω· αἱ φυτορθεῖραι ἐξεδικήθησαν.

Ν. Χ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΑΝΑ ΤΟ ΑΣΤΥ

Ἐνεποίησεν αἴσθησιν πολλὴν ἡ ἀγγελία τῶν μεταρρυθμίσεων, τὰς ὁποίας ἀπὸ τοῦ ἐπομένου μηνὸς σκοπεῖ νὰ εἰσαγάγῃ ἡ «Ἑστία». Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι αἱ περὶ τοῦ καθημερινοῦ φύλλου ἐλπίδες εἶνε πολλαὶ καὶ δι' ἡμᾶς κολακευτικώταται. Οἱ γνωρίζοντες ποίας καὶ πόσας δυνάμεις πνευματικὰς συγκεντρόνει ἡ «Ἑστία», αὐτοὶ ἠμποροῦν νὰ ἐκτιμήσουν καὶ ὅλας τὰς ἐγγυήσεις, τὰς ὁποίας παρέχει περὶ εὐδοκιμήσεως καὶ ὑπὸ τὴν νέαν της μορφήν, σήμερον μάλιστα, ὅτε ἐξεδηλώθη ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἀγάπη ἀρκετὰ συγκεκριμένη πρὸς τὰς ἐφημερίδας τὰς ἐχούσας φιλολογικωτέραν κάπως χροιάν. Εἷς μόνος φόβος ἐκφράζεται: μήπως ἡ ἐφημερὶς ἀπορροφήσῃ τὸ περιοδικὸν καὶ χάσωμεν οὕτω μίαν ἡμέραν τὴν «Ἑστίαν» τὴν πρώτην, τὸ μονάκριβον φιλολογικὸν ὄργανον τῆς πατρίδος μας. Ἀλλ' ὁ φόβος οὗτος εἶνε ἀβάσιμος. Ὄχι μόνον δὲν θὰ χαθῇ τὸ περιοδικόν, ἀλλὰ θὰ μεταρρυθμισθῇ καὶ αὐτὸ σὺν τῷ χρόνῳ καὶ θὰ βελτιωθῇ ὥστε νὰ ἐκπληροῖ καλήτερον τὸν προορισμόν του. Ὁ κύκλος τῶν συνεργατῶν μας εἶνε τόσον εὐρὺς καὶ ἐκλεκτός, ὥστε ὅ,τι καλλίτερον παράγεται ἐν τῇ φιλολογίᾳ μας, — αὐτὸ καυχᾶται ἡ «Ἑστία» ὅτι τὸ ἐπεδίωξε καὶ τὸ ἐπέτυχεν ἀνέκαθεν, — εἰς τὸ γραφεῖόν μας πάντοτε θὰ ἔρχεται καὶ ἐξ αὐτοῦ θὰ ἐκδίδεται ὁ π ω σ ὁ ἡ π ο τ ε. Περὶ τούτου, διαβεβαιοῦμεν τοὺς ἀναγνώστας μας, πᾶς δισταγμὸς εἶνε μάταιος.

✣

Πτωχή, γυμνή, ἀχαρακτήριστος ἡ παρελθοῦσα Κυριακὴ τῆς Ἀποκρηᾶς. Καὶ τὴν ηὐνόησε μὲν ὁ οὐρανός, φωτίσας αὐτὴν δι' ἡλίου ἀνεφέλου, μὲ θάλπος ἐαρινόν, καὶ ἐξεχύθησαν εἰς τὰς ὁδοὺς οἱ ἀθηναῖοι σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ὅπως πάντοτε, ἀλλὰ καὶ τῆς φύσεως ἡ πολυτέλεια ἦτο μέχρι τέλους ματαία καὶ ὅλη ἐκείνη τοῦ πλήθους ἡ κίνησις ἄσκοπος. Τὰ συνήθη καὶ τετριμμένα θεάματα, εἰς τὰ ὁποῖα πλέον κανεὶς δὲν προσέχει, — ἡ καμήλα, τὸ γαϊτανάκι, τὰ ῥόπαλα, τὰ ἐπογούμενα δέμνια, οἱ μεταμφιεσμοὶ τῶν παιδίων, — αὐτὰ ἦσαν τὰ μόνα τῆς Κυριακῆς μας προϊόντα. Καμμία εὐφυΐα, καμμία πρωτοτυπία, τίποτε ἔκτακτον, ἀποκρηάτικον, ἀττικόν . . .

Λέγεται ὅτι τὴν προσεχῆ Κυριακὴν κάτι θὰ γίνῃ. Ὁ κ. Ἀσλάνης ἐπροκήρυξε βραβεῖα 500, 200 καὶ 100 δραχμῶν καὶ ἐσύστησε κομψότατον ἐκ δημοσιογράφων. Τὸ χρηματικὸν ποσὸν δὲν ἐμπνέει πολλὰς ἐλπίδας, ὅσας τοὐλάχιστον ἡ ἀμιλλα, ἡ κινηθεῖσα διὰ τῆς προκηρύξεως, χάριν τῆς ὁποίας δὲν εἶνε δύσκολον νὰ μεταβληθῇ ὀλίγον ἡ ὄψις τῆς τελευταίας Κυριακῆς.

✣

Τὸν προσεχῆ Μάρτιον θὰ ἑορτασθῇ ἡ δεκαετηρὶς τοῦ «Ῥωμαιοῦ». Γεγονὸς σπάνιον διὰ τὰ δημοσιογραφικὰ χρονικά, ὄχι μόνον τὰ ἰδικά μας, ἀλλὰ καὶ ὅλου τοῦ κόσμου. Νὰ συμπληρώσῃ δεκαετίαν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς της ἐφημερὶς ἐμμετρος, ἐκδιδομένη καθ' ἑβδομάδα καὶ γραφομένη ὑφ' ἑνὸς μόνου ἀνθρώπου, ἔχοντος τάλαντον ὁλοὲν ἐνδυναμούμενον, σατυρικοῦ ποιητοῦ, δὲν εἶνε βέβαια ὅσον μᾶς φαίνεται, ἐπειδὴ τὸ ἐσυνηθίσαμεν, κοινὸν καὶ εὔκολον. Τὸ ἔργον, τοῦ ὁποίου θὰ ἑορτάσωμεν τοὺς δέκα τόμους, καὶ τὸ ὁποῖον φαίνεται ἀκόμη ἔχον ὅλην τὴν δύναμιν καὶ τὴν ὄρεξιν νὰ ἐξακολουθήσῃ, ναὐξηθῇ καὶ νὰ προκόψῃ, εἶνε ἔργον γιγάντιον, τὸ ὁποῖον ἡ ἱστορία δὲν θὰ παραβλέψῃ. Αὐτὸ θὰ χαρακτηρίσῃ τὴν ἐποχήν μας, ἐποχὴν στείραν, ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ, ἄνευ ἰδανικοῦ, ἡ ὁποία ἕνα ποιητὴν ἀντάξιον αὐτῆς παρήγαγε, ἕνα σατυρικόν, λαβόντα τὸ θάρρος νὰ τὰ εἴπῃ ὅλα, νὰ τὰποκαλύψῃ ἀμειλίκτως, νὰ τὰ καυτηριάσῃ, νὰ τὰ στιγματίσῃ.

Εἰς τὴν σπανίαν ταύτην ἑορτὴν ἐπιθυμοῦσα νὰ λάβῃ μέρος καὶ ἡ «Ἑστία», ἀπεφάσισε νὰ καταστήσῃ ἴδιον πανηγυρικὸν τεῦχος, τοῦ ὁποίου θὰ συμμετάσχουν οἱ κράτιστοι τῶν παρ' ἡμῖν λογίων καὶ δημοσιογράφων.

✣

Τὸ σταφιδικὸν ζήτημα εὑρίσκεται τώρα εἰς τὸ στάδιον τῆς πρακτικῆς λύσεως. Ἡ σταφὶς θὰ χρησιμοποιῆται τοῦ λοιποῦ ἀντὶ ζαχάρεως. Καὶ ἰδοὺ πῶς: Οἱ γνωστοὶ τῆς πόλεώς μας οἰνοποιοὶ Ζάννος καὶ Ῥώς, κατεσκεύασαν ἐσχάτως ὡραιότατον σιρόπιον ἀπὸ σταφίδα, εὔγευστον, εὔοσμον, γλυκύτατον καὶ προπάντων εὔχρηστον, διότι εἰμπορεῖ νὰντικαταστήσῃ σχεδὸν καθ' ὅλα τὴν ζάκχαριν. Ἂν γενικευθῇ ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς σταφίδος, καθὼς ἐλπίζομεν, ἰδοὺ μία λύσις πολὺ πρακτικωτέρα βέβαια ἀπὸ τὴν προταθεῖσαν ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ κ. Παρασκευαΐδου ἀτομικὴν σταφιδοδρωσίαν—γνώμην ἄλλως, τὴν ὁποίαν, μετὰ πολλῶν ἄλλων παραδόξων, εἶχε καὶ ὁ μακαρίτης ὁ Σκυλίσσης.

✣

Μία ἐφημερὶς διηγήθη πρό τινων ἡμερῶν τὸ ἑξῆς νοστιμώτατον ἀνέκδοτον:

Ἀνάστατον ἦτο τὸ ἄκρον τῆς συνοικίας τῶν Πυθαράδιων. Ἤγε σχεδὸν πανήγυριν. Εἰς ἕνα μικρὸν οἰκίσκον εἶχον συναχθῇ ὅλαι αἱ γειτόνισσαι διὰ νὰ παρευρεθοῦν εἰς τὸν ψαλμὸν σεβαροῦ ἁγιασμοῦ ὑπὸ τοῦ ἱερέως τῆς συνοικίας ἐν μέσῳ τῆς αἰθούσης τοῦ οἰκίσκου διὰ νὰ . . . ῥοφήσουν τὰ ποντίκια. Τὰ ποντίκια βέβαια ποὺ ἔκαμνον φοβερὰν θραῦσιν εἰς τὰ ἔπιπλα, εἰς τὰ ῥοῦχα, εἰς τὰ γλυκύσματα ἀκόμη τῆς οἰκίας, ἂν καὶ εἰς τὰ τελευταῖα εἶχον κάμει ἀμοιβαίαν συμμαχίαν μὲ τὸν Γιῶργον τὸν μικρὸν τῆς οἰκίας. Ὁ ἁγιασμὸς ἐψάλη ἐν μέσῳ γενικῆς κατανύξεως καὶ σταυροκοπημάτων καὶ μετὰ τὸ τέλος του ὁ παπᾶς ἔδεσε τὰ ἅμφιά του εἰς μεγάλην μανδήλαν, ἐδέχθη ἐπὶ τῆς ῥάχεως τῆς χειρὸς ἐν σεβάσμιον φίλημα καὶ ἐπὶ τοῦ κοίλου αὐτῆς ἓν ἀργυροῦν νόμισμα. Ἐρωτηθεὶς τότε ὑπὸ τῆς ἐνδιαφερομένης οἰκοκυρᾶς:

— Ἔ! τί λές, θὰ ῥοφήσουν, παπᾶ μου; . .

— Βέβαια! ἀπήντησε, θὰ ῥοφήσουν, μὰ γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ πάρτε καὶ καμμιὰ γάτα! . .

✣

Ἐκ τοῦ «Σκρίπ».

Εἰς τὴν ἀπογευματινὴν τῆς Κυρίας Α:

— Τὸ ἄνθος ποὺ σᾶς ἔδωκα χθὲς τὸ βλέπω στὴν μπουτουνιέρα σας.

— Καὶ τί συμπεραίνετε ἀπὸ αὐτό;

— Συμπεραίνω ὅτι . . .

— Ὅτι δὲν ἐδουρτσάρισα τὰ ῥοῦχά μου.

— ! ! !

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐξέλεξε πρό τινων ἡμερῶν ὡς διάδοχον τοῦ Μαζὰδ τὸν Ἰωσὲ Μαρία δὲ Ἐρεδιᾶ, τὸν ποιητὴν τῶν *Τροπαίων*. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἐπρόκειτο νὰ ἐκλεγθῇ καὶ ὁ διάδοχος τοῦ Ταίν, ἀλλ' ἡ ἐκλογὴ ἀνεβλήθη. Τὴν ἕδραν τοῦ Μαζὰδ ἐφιλονείκουν μετὰ τοῦ Ἐρεδιᾶ ὁ Ἴμβερτ δὲ Σαίντ - Ἀμάν, ὁ Ζολᾶ καὶ ὁ Φραγκίσκος Σάρμ. Ὁ Ἐρεδιᾶ εἶνε ἱσπανὸς τὴν καταγωγήν, μόλις πρὸ ἑνὸς ἔτους ἀποκτήσας τὴν γαλλικὴν ἰθαγένειαν. Μέχρι τοῦδε δὲν ἔχει γράψῃ τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς τῶν «Τροπαίων» τῆς συλλογῆς τῶν περιφήμων ἐκείνων σονέττων, τὰ ὁποῖα τόσον ὁμοιάζουν πρὸς καλλιτεχνήματα γλυπτικῆς.

— Διήγειρε πολὺ τὸ κοινὸν ἐνδιαφέρον τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς ἐν Παρισίοις ὁ Ἐρνέστος Δωδέ, ἐπιγραφόμενον *Διπλωματικὴ ἱστορία τῆς Γαλλορωσσικῆς συμμαχίας*. Ἐν αὐτῷ κάμνει πολλὰς περιέργους ἀποκαλύψεις καὶ διηγεῖται ὅλα τοῦ μεγάλου τούτου γεγονότος τὰ ἐπεισόδια, προσπαθῶν νὰ ἐκτιμήσῃ κατ' ἀξίαν, τὸ μέρος τὸ ὁποῖον ἕκαστος ἔλαβεν εἰς αὐτό. Εἶνε μία εἰκὼν ζωηροτάτη τῆς εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσιν ἔτη.

— Τὴν 15 Φεβρουαρίου ἐγένετο ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημία ἡ ἐπίσημος δεξίωσις τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ Φερδινάνδου Βρυνετιέρ. Κόσμος πολὺς καὶ ἐκλεκτὸς παρίστατο κατὰ τὴν τελετήν· ἀνάδοχοι τοῦ Βρυνετιὲρ ὡρίσθησαν ὁ Μελχιὸρ δὲ Βογκὲ καὶ ὁ Λουδοβίκος Ἀλεβύ, εἰς τὸν λόγον του δὲ ἀπήντησεν ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀκαδημίας, κόμης Ὠσσονβίλ. Ὁ Βρυνετιὲρ ἐγκωμίασε κατὰ τὸ ἔθος τὸν προκάτοχόν του Τζὼν Λεμοὰν, τὸν διάσημον δημοσιογράφον, ἐκ τούτου δὲ λαβὼν ἀφορμὴν εἶπε πολλὰ κατὰ τῶν σημερινῶν δημοσιογράφων, ψέξας τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς γράφουν σήμερον ἐκ τοῦ προχείρου ἄνευ γνώσεων καὶ ἄνευ βάσεως, — τρόπος ὁ ὁποῖος δὲν ἐξασφαλίζει εἰς τὰ ἔργα των καμμίαν θέσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλολογίας. Ἐννοεῖται ὅτι παρὰ τῷ τύπῳ ἐπροκάλεσε πολλὰς ἀντιρρήσεις ὁ λόγος τοῦ νέου Ἀκαδημαϊκοῦ.

— Ὁ ἐν Παρισίοις κ. Ἐμμανουὴλ Ροδοκανάκης, γόνος ἑλληνικῆς οἰκογενείας ἐκ τῶν ἐγκριτωτέρων τῆς Χίου, συνέδεσεν ἤδη τὸ ὄνομά του μὲ τὴν μεσαιωνικὴν περίοδον τῆς Ἱστορίας τῆς Ρώμης, διὰ τῶν προγενεστέρων Γαλλικῶν του δημοσιεύσεων. (Cola di Rienzo, histoire de Rome de 1542 à 1554. Paris, Lahure 1888. Le Saint - Siège et les Juifs ; le Ghetto à Rome. Paris, Didot 1891). Εἰς τὴν ἰδίαν περίοδον ἀνάγεται καὶ τὸ κατ' αὐτὰς ἰδὸν τὸ φῶς νέον σύγγραμμά του, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν : Les Corporations Ouvrières à Rome depuis la chute de l'Empire Romain. Paris A. Picard et fils, 1894. Οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὸ δύο ὀγκώδεις τόμοι, εἰς μέγα τέταρτον, περιέχουν πληροφορίας λεπτομερεῖς καὶ ἀκριβεῖς, λίαν μεθοδικῶς ἐκθετομένας, περὶ τῶν ἑκατὸν καὶ πέντε συντεχνιῶν εἰς τὰς ὁποίας διηροῦντο αἱ διάφοροι τέχναι καὶ βιομηχανίαι τῶν Ρωμαίων ὑπὸ τὴν Κυβέρνησιν τῶν Παπῶν μέχρι τοῦ ἔτους 1801. Τὰ προλεγόμενα καὶ αἱ προτασσόμεναι ἑκάστου κεφαλαίου ἱστορικαὶ ἐκθέσεις ἐπαυξάνουν τὴν ἀξίαν τῆς συλλογῆς, ἐξεγείρουσαι τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου.

Ἐπιστημονικά

Μία ἀμερικανικὴ ἰατρικὴ ἐφημερὶς ἀναφέρει τὸ ἑξῆς περίεργον — ἂν εἶνε ἀληθὲς — παράδειγμα μεταδόσεως τῶν μητρικῶν ἐντυπώσεων εἰς τὸ τέκνον. Γυνή τις, ἔγκυος οὖσα, ἐφιλονείκησε μὲ τὸν σύζυγόν της καὶ συνεπείᾳ τῆς ἔριδος ἔκαμε πολλὰς ἑβδομάδας νὰ τῷ ὁμιλήσῃ. Ὅταν τὸ παιδίον ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ, παρετήρησαν ὅτι οὐδέποτε ἀπευθύνετο πρὸς τὸν πατέρα του. Τοῦτο ἐξηκολούθησεν ἐπὶ μακρόν. Σήμερον τὸ παιδίον εἶνε δεκαετές· καὶ ἐν τούτοις οὔτε θωπεῖαι, οὔτε ἀπειλαί, οὔτε ῥαβδισμοὶ ἴσχυσαν νὰ τὸ κάμουν νὰ πεύθυνῇ ἔστω καὶ μίαν μόνην λέξιν πρὸς τὸν πατέρα του.

— Σπουδαιοτάτην ἀνακάλυψιν ἀνεκοίνωσεν ὁ δόκτωρ Γουλιέλμος Μῶρ, κατὰ τὰ Ἀμερικανικὰ φύλλα. Κατώρθωσεν οὗτος νὰ εὕρῃ σωστικώτατον ἀντίδοτον τῆς μορφίνης καὶ τῶν ἄλλων ἀλκαλοειδῶν τοῦ ὀπίου, εἶνε δὲ τοῦτο τὸ ὑπερμαγγανικὸν κάλιον. Ὁ Μῶρ ἀπέδειξε διὰ πειραμάτων ἐν τῷ ἰδίῳ σώματι, ὅτι δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ λάβῃ ἀκινδύνως μεγάλην δόσιν ὀπίου, ἀρκεῖ μόνον ἀμέσως κατόπιν νὰ λάβῃ ἐξ ἴσου μεγάλην δόσιν ὑπερμαγγανικοῦ καλίου. Εἰς ἀπίστευτος βραχὺ χρονικὸν διάστημα ἑνοῦται τὸ ὑπερμαγγανικὸν ὀξὺ μετὰ τοῦ δηλητηρίου καὶ παραλύει τὴν βλαπτικὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ. Οὕτως ἀνοίγονται νέαι ἐλπίδες διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν μορφινομανῶν, τῶν βαινόντων ἄλλως πρὸς βέβαιον θάνατον.

Θεατρικά

Νέον θαυμάσιον ἔργον τοῦ γερμανοῦ δραματικοῦ Χάουπτμαν, τοῦ συγγραφέως τῶν Ἠφαντῶν παρεστάθη ἐσχάτως κατὰ μετάφρασιν ἐν Παρισίοις ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ «Ἐλευθέρου Θεάτρου». Ἐπιγράφεται *Ἡ Ἀνάληψις τῆς Ἀνέλλας Μάλλερ*, ποίημα ἐν ὀνείρῳ (poème de rêve) εἰς πράξεις δύο. Ἡ Ἀνέλλα, μικρὰ κόρη, δεκατετραέτις, θυγατὴρ μεθύσου πατρός, ὁ ὁποῖος τὴν δέρει καὶ τὴν τυραννεῖ καθεκάστην, ὑποκύπτει εἰς τὴν κακουχίαν καὶ ἀποθνήσκει. Ἐπὶ τῆς σκηνῆς παρουσιάζεται ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς ἀγωνίας της, ἐν τινι ἀσύλῳ πτωχῶν καὶ πρὸ τοῦ θανάτου της βλέπει ἐν ὀνείρῳ, μεταξὺ πενθίμων ὀπτασιῶν, τοὺς ἀγγέλους οἱ ὁποῖοι ἔρχονται νὰ τὴν πάρουν εἰς τὸν οὐρανόν. Ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ ὀνείρου τούτου ἐφάνησαν ὡς ἐν φαντασμαγορίᾳ πρὸ τῶν θεατῶν, αἱ ἐμφανίσεις δὲ αὗται περὶ τὴν ἑτοιμοθάνατον καὶ παραληροῦσαν κόρην ἔκαμαν μεγάλην ἐντύπωσιν. Μολονοτοῦτο οἱ περισσότεροι κριτικοὶ ἐχαρακτήρισαν τὸ ἔργον ὡς ὁμιχλῶδες καὶ ἀκατανόητον.

Μάξιμος Δυκάμ
ὁ ἀποθανὼν Γάλλος Ἀκαδημαϊκὸς